

ШИФР: «Практико-орієнтоване навчання»

Всеукраїнський конкурс наукових робіт зі спеціальності
«Професійна освіта»

КОНКУРСНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

на тему: «ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК
ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ
КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ»

АНОТАЦІЯ

Актуальність. У сучасних умовах трансформації професійної (професійно-технічної) освіти особливої актуальності набуває проблема підвищення якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Важливого значення набуває формування здатності до професійного самовдосконалення, що передбачає не лише оволодіння знаннями та вміннями, а й готовність до самонавчання, прийняття рішень та адаптації до змінних умов виробництва. У цьому контексті особливу роль відіграє практико-орієнтоване навчання, зокрема кейс-метод, який забезпечує наближення освітнього процесу до реальних виробничих ситуацій і сприяє розвитку професійної компетентності.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності практико-орієнтованого навчання, зокрема кейс-методу, як чинника професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- проаналізувати психолого-педагогічні джерела з проблеми професійного самовдосконалення та уточнити його сутність і структуру;
- охарактеризувати зміст і педагогічні можливості практико-орієнтованого навчання в системі професійної освіти;
- визначити критерії, показники та рівні сформованості професійного самовдосконалення;
- розробити та впровадити систему кейсів у процес виробничого навчання;
- експериментально перевірити ефективність кейс-методу та розробити методичні рекомендації щодо його використання.

Методологічну основу дослідження становлять положення особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів, а також нормативно-правові документи у сфері професійної освіти.

У роботі використано комплекс методів:

- теоретичних (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація наукових джерел);

– емпіричних (анкетування, педагогічне спостереження, бесіди, аналіз результатів навчальної діяльності, педагогічний експеримент);

– статистичних (кількісний і якісний аналіз результатів дослідження).

У межах дослідження розкрито сутність поняття «професійне самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю», обґрунтовано його структуру (мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний, рефлексійний компоненти), а також визначено критерії, показники та рівні його сформованості. Розроблено систему кейсів для здобувачів освіти, які навчаються за професією 8331 Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (категорія А1), спрямовану на поетапне формування зазначених компонентів.

Результати дослідження засвідчили, що використання кейс-методу в умовах практико-орієнтованого навчання сприяє підвищенню мотивації до професійної діяльності, розвитку системних знань, формуванню практичних умінь, здатності приймати обґрунтовані рішення та здійснювати рефлексію власної діяльності. Експериментально підтверджено позитивну динаміку рівнів професійного самовдосконалення у здобувачів освіти експериментальної групи.

Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти аграрного профілю, у практиці виробничого навчання, а також у подальших наукових дослідженнях із проблем практико-орієнтованого навчання та професійного самовдосконалення.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ	8
1.1. Сутність і зміст поняття «професійне самовдосконалення» майбутніх кваліфікованих робітників	8
1.2. Особливості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю	11
1.3. Практико-орієнтоване навчання в системі професійної (професійно-технічної) освіти.....	14
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ	19
2.1. Використання кейс-методу в процесі практико-орієнтованого навчання при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю	19
2.2. Експериментальна перевірка ефективності практико-орієнтованого навчання як чинника професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю в процесі роботи з кейсами	23
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	38

ВСТУП

Сучасна система професійної (професійно-технічної) освіти зазнає суттєвих трансформацій у зв'язку з упровадженням компетентнісного підходу, цифровізацією освітнього процесу та підвищенням вимог до підготовки кваліфікованих робітників. Особливої актуальності ці процеси набувають в аграрній галузі, де професійна діяльність характеризується динамічністю та технологічними змінами. У зв'язку з цим зростає потреба у підготовці фахівців, здатних не лише виконувати професійні завдання, а й постійно вдосконалювати свої знання та вміння.

Важливим чинником підвищення якості підготовки є практико-орієнтоване навчання, яке забезпечує поєднання теоретичних знань із практичною діяльністю. Серед ефективних методів особливе місце посідає кейс-метод, що моделює реальні виробничі ситуації та сприяє розвитку аналітичного мислення, вміння приймати обґрунтовані рішення і працювати в команді.

Проблему професійного самовдосконалення розкрито у працях В. Барбінова [1], О. Моренка [17], О. Сікорінського [26], З. Туряниці [31] та ін., де обґрунтовано його сутність і структуру. Питання практико-орієнтованого навчання та кейс-методу досліджували Н. Опушко [18], М. Кадемія [9], І. Дрозіч [6], Г. Єфіменко [7], І. Гунько [3] та ін., які визначили їхні дидактичні можливості у формуванні професійних компетентностей.

Водночас недостатньо дослідженим залишається питання використання кейс-методу в системі практико-орієнтованого навчання саме для формування здатності до професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю.

Таким чином, дослідження цієї проблеми є актуальним і спрямоване на підвищення якості професійної підготовки та розвиток готовності здобувачів освіти до саморозвитку в сучасних умовах аграрного виробництва.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність практико-орієнтованого навчання, зокрема кейс-

методу, як чинника професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю.

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Предмет дослідження – вплив практико-орієнтованого навчання (з використанням кейс-методу) на формування здатності до професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати психолого-педагогічні джерела з проблеми професійного самовдосконалення та уточнити його сутність, структуру і компоненти.

2. Охарактеризувати зміст і педагогічні можливості практико-орієнтованого навчання в системі професійної освіти аграрного спрямування.

3. Визначити критерії, показники та рівні сформованості професійного самовдосконалення здобувачів освіти.

4. Розробити та впровадити систему кейсів і здійснити діагностику рівнів професійного самовдосконалення (констатувальний і формувальний етапи експерименту).

5. Експериментально перевірити ефективність кейс-методу та розробити методичні рекомендації щодо його використання у професійній підготовці.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять:

– основні положення особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів до професійної підготовки здобувачів освіти; ідеї неперервного професійного розвитку та самовдосконалення особистості; положення теорії пізнання та освітньої діяльності як основи формування професійної компетентності; гуманістичні ідеї психології щодо розвитку особистості, її внутрішнього потенціалу та здатності до саморозвитку; концептуальні засади практико-орієнтованого навчання, зокрема використання

кейс-методу як засобу моделювання професійних ситуацій і формування професійного мислення;

– нормативно-правові документи, що регламентують розвиток професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, зокрема Закони України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», Національна доктрина розвитку освіти, Державна програма «Освіта (Україна XXI століття)», державні стандарти професійної освіти, а також положення щодо організації навчально-виробничого процесу та впровадження дуальної форми здобуття освіти.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягають у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності практико-орієнтованого навчання, зокрема кейс-методу, як чинника професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю; уточненні сутності, структури та критеріїв сформованості професійного самовдосконалення (мотиваційного, когнітивного, діяльнісно-практичного та рефлексійного компонентів); обґрунтуванні педагогічних можливостей використання кейсів у процесі виробничого навчання майбутніх кваліфікованих робітників, які навчаються за професією 8331 «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва» (категорія А1).

Практична значущість роботи полягає у розробці та впровадженні в освітній процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти системи кейсів для виробничого навчання майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва, спрямованої на формування здатності до професійного самовдосконалення, а також у підготовці методичних рекомендацій щодо використання кейс-методу в умовах практико-орієнтованого навчання.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні результати дослідження оприлюднено у фахових виданнях (2 статті) та збірниках матеріалів конференцій (3 тез), а також обговорено на наукових і науково-практичних конференціях та семінарах.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

1.1. Сутність і зміст поняття «професійне самовдосконалення» майбутніх кваліфікованих робітників

У сучасних умовах розвитку освіти самовдосконалення особистості набуває статусу провідного засобу та пріоритетної мети освітнього процесу. Це зумовлює необхідність переосмислення змісту, форм і методів професійної підготовки з орієнтацією на таку модель фахівця, в якій визначальним є формування особистості, здатної до постійного розвитку, самостійного оновлення знань і професійного зростання після завершення навчання в закладі освіти.

Сучасні умови розвитку економіки та виробництва зумовлюють підвищення вимог до рівня професійної підготовки кваліфікованих робітників. Особливо це стосується аграрної галузі та сфери переробки сільськогосподарської продукції, де впроваджуються новітні технології, автоматизовані системи управління, сучасне обладнання [35]. За таких умов професійна діяльність робітника вимагає не лише сформованих фахових умінь і навичок, а й здатності до постійного оновлення знань, самоосвіти та особистісно-професійного зростання. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників.

У науково-педагогічних дослідженнях поняття «професійне самовдосконалення» трактується неоднозначно, що зумовлено складністю й багатовимірністю цього феномену. Різні науковці акцентують увагу на окремих аспектах процесу професійного зростання особистості, підкреслюючи його когнітивну, діяльнісну, особистісну або соціальну спрямованість.

Так, у дослідженні К. Пономарь професійне самовдосконалення визначається як процес і здатність використовувати набуті знання для власного інтелектуального зростання та вдосконалення професійно значущих якостей [20, с. 92]. У даному підході акцент зроблено на активному застосуванні знань як основі розвитку особистості.

Іншу наукову позицію представляє О. Пенькова, яка розглядає самовдосконалення як усвідомлений, цілеспрямований, систематичний і багатоаспектний процес особистісного розвитку. Дослідниця підкреслює, що цей процес має індивідуальний характер, здійснюється осмислено та ґрунтується на активному, творчому ставленні особистості до власного розвитку. Водночас О. Пенькова акцентує на соціально-особистісній природі самовдосконалення, пов'язуючи його з усвідомленням взаємодії людини із соціальним середовищем, у межах якого формуються професійно значущі якості [19, с. 134-141].

Згідно з визначенням О. Моренко, професійне самовдосконалення є свідомим, цілеспрямованим процесом підвищення рівня власної професійної компетентності та розвитку професійно значущих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності й індивідуальної програми розвитку [17]. Це визначення підкреслює активну роль особистості та її відповідальність за власний професійний розвиток.

Дослідниця З. Турияниця розглядає професійне самовдосконалення як усвідомлену взаємодію суб'єкта діяльності з соціальним середовищем, у процесі якої реалізується потреба у формуванні професійно й особистісно значущих якостей, що забезпечують успішність діяльності. Цей процес має цілеспрямований характер і сприяє розвитку фахової майстерності та самореалізації [31, с. 28].

Таким чином, професійне самовдосконалення розглядається як складний, динамічний і цілеспрямований процес, що поєднує внутрішню активність особистості з вимогами професійного середовища. Воно передбачає не лише оволодіння знаннями та вміннями, а й здатність свідомо використовувати їх для

професійного розвитку, охоплюючи самопізнання, самонавчання, саморозвиток і самореалізацію.

Важливим у контексті дослідження є також підхід О. Моренко до трактування здатності до професійного самовдосконалення. Науковець визначає її як інтегровану характеристику особистості, що забезпечує досягнення професійної майстерності та постійне прагнення до розвитку. Таким чином, здатність до професійного самовдосконалення поєднує мотиваційні, когнітивні, діяльнісні та рефлексійні компоненти [17].

У контексті підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю професійне самовдосконалення є необхідною умовою формування професійної компетентності. Такий фахівець здатний аналізувати власну діяльність, оцінювати її результати та визначати напрями подальшого розвитку. Це особливо важливо в аграрній сфері, де діяльність пов'язана зі змінними умовами виробництва та впровадженням нових технологій [27, с. 172–177].

Професійне самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю має специфічні особливості, зумовлені їхньою орієнтацією на практичний результат і потребою в прикладному характері навчання. Тому його ефективне формування можливе за умови поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю. Водночас цей процес пов'язаний із розвитком відповідальності, самостійності, ініціативності та здатності приймати рішення, що формуються у процесі виконання професійних завдань.

Узагальнивши наукові підходи до трактування поняття професійного самовдосконалення, нами сформульовано власне визначення цього феномену. Отже, **професійне самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю** будемо трактувати як інтегрований процес особистісно-професійного розвитку, спрямований на підвищення якості професійної діяльності, розширення фахових можливостей та адаптацію до сучасних вимог виробництва.

Професійне самовдосконалення є складним багатокомпонентним процесом, що поєднує мотиваційні, когнітивні, діялісно-практичні та

рефлексійні складові й забезпечує розвиток професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників. Його ефективне формування потребує поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю та створює підґрунтя для подальшого дослідження шляхів його розвитку засобами практико-орієнтованого навчання.

1.2. Особливості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю

Сучасні підходи до професійної підготовки здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти ґрунтуються на нормативно-правових засадах, визначених державою. Так, у статті 3 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» зазначено, що професійне (професійно-технічне) навчання спрямоване на формування та розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для здійснення професійної діяльності за обраною професією у відповідній галузі, а також на забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці, професійної мобільності та перспектив кар'єрного зростання впродовж життя [25].

Реалізація зазначених завдань передбачає не лише засвоєння визначеного обсягу професійних знань, умінь і навичок, а й формування здатності до самостійного пошуку та оновлення знань, що є важливою передумовою професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників, зокрема аграрного профілю.

Відповідно до Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах, професійна (професійно-технічна) освіта є комплексною за змістом і може включати природничо-математичну, гуманітарну, фізичну, загальнотехнічну, професійно-теоретичну та професійно-практичну підготовку [24]. Така структура забезпечує цілісність професійної підготовки та створює умови для поєднання теоретичного навчання з практичною діяльністю, що є особливо значущим для формування здатності здобувачів освіти до професійної діяльності в аграрній сфері.

Професійна підготовка здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти аграрного профілю має специфічні особливості, зумовлені технологічною складністю виробництва, його сезонністю та залежністю від природно-кліматичних умов. У сучасних умовах кваліфікований робітник повинен володіти не лише професійними знаннями й уміннями, а й здатністю швидко адаптуватися до змін, опановувати нові технології та здійснювати безперервне професійне самовдосконалення.

У контексті нашого дослідження важливим є науковий підхід, запропонований В. Барбіновим, який розглядає здатність майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі до професійної діяльності як цілісне внутрішнє особистісне утворення. На думку вченого, це простежується в здатності здобувачів освіти самостійно здобувати необхідні знання, уміння та навички, а також ефективно виконувати індивідуальні й групові пізнавальні, технологічні, конструкторські та інші професійно спрямовані завдання, результатом яких є надання послуг відповідно до робітничої професії [1].

У межах дослідження здатність майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю до професійної діяльності розглядається як інтегративне утворення, що формується на основі взаємозв'язку структурних компонентів. Зокрема, за В. Барбіновим, до них належать: мотиваційний (спрямованість на професійну діяльність і самовдосконалення), пізнавальний (рівень професійних знань), практичний (сформованість умінь і навичок) та суб'єктний (активна й відповідальна позиція здобувача освіти) [1].

Особливістю професійної підготовки здобувачів освіти аграрного профілю є її виразна практична спрямованість. За твердженням С. Шевчука, професійна освіта має ґрунтуватися на поєднанні теоретичної підготовки з виробничою практикою, що сприяє формуванню професійної компетентності та готовності до самостійної трудової діяльності [35]. У цьому контексті виробниче навчання виступає ключовим компонентом освітнього процесу, оскільки саме воно забезпечує набуття практичного досвіду виконання професійних дій у реальних або наближених до реальних умовах.

На думку Т. Джаман, сучасна професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників є цілісним процесом, спрямованим на формування професійної компетентності, розвиток особистості та її здатності до соціальної адаптації. Вона передбачає оволодіння знаннями, культурою професійної діяльності, а також створює умови для самореалізації й безперервного професійного самовдосконалення [5, с. 161-165]. Для аграрного профілю це особливо важливо, оскільки діяльність у цій сфері потребує швидкого реагування на зміни та нестандартні виробничі ситуації.

Вітчизняні дослідники також акцентують увагу на компетентнісному підході як провідному в професійній підготовці здобувачів освіти. Вони зазначають, що компетентнісний підхід передбачає спрямованість освітнього процесу на формування здатності застосовувати знання в практичній діяльності [14, с. 134-138], що є надзвичайно важливим для майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. У цьому контексті навчання має бути зорієнтоване на виконання професійно значущих завдань, максимально наближених до реальних умов виробництва.

Ще однією важливою особливістю професійної підготовки кваліфікованого робітника аграрного профілю є її тісний зв'язок із сучасними технологіями аграрного виробництва та переробки сільськогосподарської продукції. За результатами досліджень А. Кривобок, ефективна підготовка майбутніх робітників аграрної галузі неможлива без системного оновлення змісту освіти відповідно до сучасних технологічних змін [13]. Це вимагає від здобувачів освіти здатності до постійного оновлення знань і професійного самовдосконалення.

Особливу роль у професійній підготовці здобувачів професійної освіти аграрного профілю відіграє практико-орієнтоване навчання, що забезпечує формування стійких професійних умінь і навичок, розвиток професійного мислення та відповідального ставлення до результатів праці. Як зазначає В. Майковська, саме практична діяльність створює умови для усвідомлення

здобувачами освіти значущості професійних знань і стимулює їх до подальшого професійного зростання [15].

Крім того, вітчизняні науковці підкреслюють важливість виховання мотивації до професійної діяльності та позитивного ставлення до обраної професії. Формування професійної мотивації сприяє активній участі здобувачів освіти в навчальному процесі та розвитку готовності до професійного самовдосконалення. За твердженням В. Фрицюк, саме мотиваційна складова значною мірою визначає ефективність професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників [34].

Отже, професійна підготовка здобувачів професійної освіти аграрного профілю характеризується практичною спрямованістю, орієнтацією на компетентнісний підхід і тісним зв'язком із сучасними технологіями виробництва, що зумовлює необхідність формування готовності до безперервного професійного самовдосконалення. Це потребує застосування педагогічних підходів, які забезпечують активну позицію здобувачів освіти та сприяють їх професійному зростанню.

1.3. Практико-орієнтоване навчання в системі професійної (професійно-технічної) освіти

Сучасний етап розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в Україні характеризується підвищенням вимог до якості підготовки кваліфікованих робітників, їх здатності ефективно діяти в реальних виробничих умовах, швидко адаптуватися до змін і здійснювати безперервне професійне самовдосконалення. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває практико-орієнтоване навчання як провідний напрям оновлення освітнього процесу.

У наукових дослідженнях поняття «практико-орієнтоване навчання» інтерпретується по-різному, однак більшість учених розглядають його як навчання, спрямоване на формування практичних умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності, а також на усвідомлення способів їх застосування в реальних умовах [2, с. 168-171].

Практико-орієнтоване навчання забезпечує формування не лише професійних знань і вмінь, а й комунікативних навичок, критичного мислення, відповідального ставлення до професії та активної позиції здобувачів освіти, що сприяє їх успішній адаптації до професійної діяльності [18, с. 246].

Водночас ефективність реалізації практико-орієнтованого навчання залежить від дотримання певних педагогічних умов. Зокрема, за М. Кадемією, В. Кобисею та А. Кобисею, важливими є добір реальних практичних завдань, моделювання професійної діяльності через індивідуальну та групову форми роботи, а також інтеграція теоретичних знань із практикою [9, с. 103]. Це забезпечує цілісність підготовки та її відповідність сучасним вимогам ринку праці.

Практико-орієнтоване навчання є важливим компонентом професійної підготовки, оскільки забезпечує поєднання теоретичних знань із практичною діяльністю здобувачів освіти. Воно ґрунтується на принципах самостійності та співробітництва й спрямоване на підготовку фахівців, здатних ефективно розв'язувати практичні завдання в реальних умовах, зокрема в межах дуальної освіти [18, с. 247].

Важливим напрямом реалізації практико-орієнтованого навчання є його поєднання з дуальною формою здобуття освіти, яка передбачає інтеграцію навчання в закладі освіти з практичною підготовкою на підприємствах. Такий підхід сприяє формуванню професійної компетентності, самостійності та відповідальності здобувачів освіти, наближаючи навчання до реальних умов діяльності [23].

Подальший розвиток практико-орієнтованого навчання пов'язаний із використанням сучасних освітніх технологій. Науковці виокремлюють інтерактивні, проектні, дослідницькі технології, проблемне навчання та інформаційно-комунікаційні технології, що сприяють формуванню практичних умінь і розвитку конкурентоспроможної особистості [21, с. 76-80].

Особливе місце серед методів практико-орієнтованого навчання посідає кейс-метод, який забезпечує активізацію пізнавальної діяльності здобувачів

освіти. За Н. Опушко, він належить до активних методів навчання, що сприяють розвитку самостійного мислення, аналітичних здібностей і взаємодії між учасниками освітнього процесу [18, с. 248].

Існує декілька типів конкретних ситуацій (кейсів), що за результативністю поділяються на проблемні та проєктні. У проблемних кейсах результат діяльності спрямований на виявлення й формулювання основної проблеми та оцінювання складності її розв'язання. За змістом інформації кейси можуть описувати як реальні, так і штучно змодельовані ситуації. Застосування цього методу сприяє розвитку широти та гнучкості мислення, уміння раціонально використовувати наявну інформацію, самостійно аналізувати й оцінювати ситуації, критично ставитися до різних точок зору та формувати власну позицію для пошуку оптимальних шляхів розв'язання проблем [18, с. 249].

Основними перевагами методу є висока наближеність до реальних умов професійної діяльності, порівняно незначні витрати часу, необхідні для організації навчання, оперативність проведення ігрової ситуації, можливість розроблення різних варіантів ділових ситуацій із подальшою зміною вихідних умов, а також цільовий характер його використання [21, с. 76-80].

Кейс-метод є ефективним інструментом навчання, що забезпечує засвоєння знань шляхом аналізу реальних або наближених до реальності професійних ситуацій і спрямований на:

- розвиток критичного та аналітичного мислення, а також навичок прийняття рішень;
- формування і розвиток комунікативних та соціальних навичок, уміння аргументовано відстоювати власну позицію та працювати в команді;
- підвищення мотивації до навчання завдяки залученню студентів до розв'язання актуальних професійних проблем;
- набуття досвіду рефлексії та самооцінки в процесі аналізу власних дій і прийнятих рішень [30].

Крім того, робота з кейсами створює умови для формування рефлексії та самооцінки, що є важливою передумовою професійного самовдосконалення здобувачів професійної освіти аграрного профілю.

Теоретичні засади кейс-методу розкрито у працях сучасних науковців. Так, на думку І. Дрозіч, кейс із методичної точки зору розглядається як спеціально підготовлений навчальний матеріал, що містить структурований опис ситуацій, запозичених із реальної практики [9]. Г. Єменко зазначає, що кейс являє собою події, що реально відбулися в певній сфері діяльності та слугують основою для їх обговорення в групі під керівництвом педагога [7, с. 110]. І. Гунько та О. Волошина підкреслюють, що кейс є цілісним інформаційним комплексом, який дає змогу здійснити всебічний аналіз ситуації та обрати оптимальний спосіб її розв'язання на основі реальних фактів [3, с. 77]. При цьому застосування кейс-методу передбачає зміну ролі викладача, оскільки джерелом знань виступає не лише педагог, а й активна пізнавальна діяльність здобувачів освіти та їхня колективна взаємодія.

Продовжуючи зазначені підходи, Г. Єменко, підтримуючи позицію Т. Туркот, зазначає, що кейс-метод набуває дедалі більшої популярності в сучасній освіті, оскільки спрямований на формування здатності приймати нестандартні рішення. У більшості випадків здобувачі освіти попередньо ознайомлюються з кейсом, що містить реальні або змодельовані професійні ситуації, які потребують аналізу та обґрунтованого вибору рішень [7, с. 110].

Важливим аспектом реалізації кейс-методу є процес розроблення кейсів відповідно до змісту освітньої програми. Цей процес передбачає поетапну діяльність викладача, що включає добір об'єкта, збір і систематизацію інформації, а також її структурування відповідно до конкретних професійних компетентностей. У результаті створюється навчальний матеріал, який відображає типові виробничі ситуації, зокрема можливі помилки або неефективні дії працівників, що сприяє формуванню у здобувачів освіти здатності до аналізу та прийняття рішень у професійній діяльності [6].

Ефективність використання кейс-методу залежить від правильної організації навчального процесу. З цією метою розроблено алгоритм проведення занять, що включає підготовку кейса, попереднє ознайомлення з ним, роботу в малих групах, обговорення, представлення результатів і підбиття підсумків [32]. Така організація сприяє активізації пізнавальної діяльності, розвитку комунікативних умінь і формуванню відповідальності.

У науковій літературі виокремлюють різні типи кейсів, що застосовуються в освітньому процесі. Зокрема, В. Стиська, М. Чепіль і Л. Прокопів визначають кейси-випадки, кейси-вправи та кейси-ситуації [28, с. 18]. Кейс-випадок спрямований на аналіз конкретної ситуації, кейс-вправа – на розвиток практичних умінь і вибір оптимального рішення, а кейс-ситуація передбачає комплексний аналіз проблеми з урахуванням умов і можливих варіантів дій. Використання цих типів кейсів сприяє формуванню практичного досвіду та розвитку аналітичного мислення.

Отже, практико-орієнтоване навчання є важливим засобом підвищення якості професійної підготовки, оскільки забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичної діяльності. Використання кейс-методу в його структурі сприяє формуванню професійної компетентності, розвитку самостійності та готовності здобувачів освіти до професійного самовдосконалення.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

2.1. Використання кейс-методу в процесі практико-орієнтованого навчання при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю

Практико-орієнтоване навчання передбачає органічне поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю здобувачів освіти та спрямоване на формування здатності застосовувати набуті знання в реальних професійних ситуаціях. Однією з ефективних форм реалізації цього підходу є кейс-метод, який забезпечує моделювання виробничих ситуацій, сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та розвитку їхнього професійного мислення.

У межах нашого дослідження обґрунтовано можливість використання можливості використання кейс-методу на уроках виробничого навчання з метою формування здатності до професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю, які навчаються за професією 8331 Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (категорія А1). З цією метою було розроблено систему кейсів, спрямованих на поетапне формування основних компонентів професійного самовдосконалення: мотиваційного, когнітивного та діяльнісно-практичного.

Передусім розглянемо кейс, спрямований на *формування мотиваційного компонента*. Він використовується на уроці 1 «Підготовка до роботи машинно-тракторного агрегату (МТА) для оранки» (тема ТрА1-1.1 «Виконання основного та поверхневого обробітку ґрунту»).

Кейс-ситуація. Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Напередодні посівної кампанії вам доручено підготувати МТА для оранки поля площею 45 га. Від якості виконаної роботи залежить своєчасність

посіву та майбутній урожай. Під час підготовки виявлено пошкодження плуга, недостатній рівень мастила в тракторі, а також формальне ставлення частини працівників до виконання завдання. У такій ситуації необхідно обрати: виконати роботу формально чи відповідально, забезпечивши якісний результат.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізувати значення якісної підготовки МТА та можливі наслідки недбалого виконання робіт.
2. Визначити власну позицію та обґрунтувати прийняте рішення.
3. Обговорити професійно важливі якості тракториста-машиніста та значущість професії.
4. Здійснити рефлексію щодо власного професійного вибору та шляхів професійного зростання.

Методичні рекомендації. Доцільно використовувати дискусію, «мозковий штурм», рольові елементи, акцентуючи увагу на зв'язку якості виконання робіт із виробничими результатами та значущості професії.

Кейс моделює реальні умови професійної діяльності та ставить здобувачів освіти перед вибором між формальним і відповідальним виконанням завдання. Це сприяє усвідомленню значущості професії, формуванню мотивації та прагнення до професійного зростання.

Завдання кейсу орієнтовані на аналіз ситуації, визначення власної позиції, групову взаємодію та рефлексію, що забезпечує формування внутрішньої мотивації та готовності до професійного самовдосконалення.

Наступний кейс спрямований на **формування когнітивного компонента** і використовується на уроці 7 «Підготовка до роботи МТА для посіву овочевих культур» (тема ТрА1-1.2 «Виконання посіву та посадки сільськогосподарських культур»).

Кейс-ситуація. Ви працюєте трактористом-машиністом в аграрному підприємстві. Вам доручено підготувати МТА для посіву моркви на площі 20 га. Необхідно перевірити технічний стан техніки, налаштувати сівалку (норма висіву, глибина загортання, ширина міжрядь) з урахуванням типу ґрунту та його

вологості. Виявлено помилки: завищена норма висіву та невідповідна глибина загортання насіння (пересушений ґрунт).

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізувати агротехнічні вимоги до посіву та їх значення.
2. Визначити допущені помилки й можливі наслідки.
3. Запропонувати рішення щодо правильного налаштування агрегату.
4. Обґрунтувати оптимальні параметри посіву.
5. Здійснити самооцінку знань і визначити напрями їх удосконалення.

Методичні рекомендації. Доцільно застосовувати проблемне навчання, роботу в малих групах, використання наочних матеріалів і спрямування здобувачів освіти на встановлення причинно-наслідкових зв'язків та аргументування відповідей.

Кейс передбачає аналіз виробничої ситуації, виявлення помилок і визначення їх наслідків. У процесі виконання завдань здобувачі освіти застосовують знання, встановлюють причинно-наслідкові зв'язки та обґрунтовують рішення.

Таким чином, кейс сприяє формуванню системних знань, розвитку аналітичного мислення та здатності приймати обґрунтовані професійні рішення.

Логічним продовженням є кейс, спрямований на **формування діяльнісно-практичного компонента**, який використовується на уроці 15 «Підготовка до роботи МТА для внесення отрутохімкатів» (тема ТрА1-1.5 «Виконання приготування та внесення мінеральних і органічних добрив та отрутохімкатів»).

Кейс-ситуація. Ви працюєте трактористом-машиністом у сільськогосподарському підприємстві. У зв'язку з поширенням шкідників вам доручено підготувати МТА для внесення отрутохімкатів на площі 30 га. Роботи необхідно виконати в стислі терміни з дотриманням технологічних вимог і правил безпеки. Під час підготовки виявлено проблеми: обприскувач не відрегульований, частина працівників не має засобів індивідуального захисту, а один із членів бригади пропонує розпочати роботу без належної підготовки.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізувати вимоги до підготовки МТА та значення дотримання безпеки.
2. Прийняти рішення щодо дій у запропонованій ситуації.
3. Визначити послідовність підготовки агрегату та розподілити обов'язки.
4. Скласти план дій бригади.
5. Оцінити можливі наслідки неправильного виконання робіт і відповідальність.
6. Здійснити рефлексію власної готовності до професійної діяльності.

Методичні рекомендації. Доцільно використовувати моделювання виробничих ситуацій, роботу в малих групах і рольові елементи, приділяючи увагу відпрацюванню практичних дій, прийняттю рішень і дотриманню правил безпеки.

Кейс орієнтований на практичне застосування знань у змодельованих умовах: здобувачі освіти аналізують ситуацію, приймають рішення, визначають послідовність дій і оцінюють наслідки. Це сприяє формуванню відповідальності, розвитку практичних умінь і здатності працювати в команді.

Варто зазначити, що незалежно від домінуючого компонента, кожен із запропонованих кейсів містить *елементи рефлексивної діяльності*. Це забезпечує можливість здобувачам освіти оцінювати власний рівень підготовки, усвідомлювати допущені помилки та визначати напрями подальшого професійного розвитку.

Отже, використання кейс-методу в процесі практико-орієнтованого навчання сприяє комплексному формуванню професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Розроблена система кейсів забезпечує послідовний розвиток мотиваційного, когнітивного, діяльнісно-практичного та рефлексійного компонентів професійного самовдосконалення. Це, у свою чергу, підвищує рівень готовності здобувачів освіти до виконання професійних завдань, сприяє розвитку їхньої самостійності,

відповідальності та здатності до безперервного професійного зростання в умовах сучасного аграрного виробництва.

2.2. Експериментальна перевірка ефективності практико-орієнтованого навчання як чинника професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю в процесі роботи з кейсами

Експериментальна перевірка ефективності практико-орієнтованого навчання здійснювалася з метою обґрунтування доцільності впровадження кейс-методу у процес професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Дослідження проводилося на базі Сосницького професійного аграрного ліцею Чернігівської області упродовж 2025–2026 навчального року та охоплювало дві групи здобувачів освіти (експериментальну й контрольну) по 20 осіб у кожній, які навчалися за професією 8331 Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (категорія А1).

З метою визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості здатності до професійного самовдосконалення у майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю було проаналізовано наукові підходи до означеної проблеми. Зокрема, враховано напрацювання таких дослідників, як В. Барбінова [1], Л. Мішин [16], К. Пономарь [20], О. Моренко [17], Р. Тетерук [29], О. Сікорінський [26], З. Туряниця [31] та ін.

Методологічною основою експерименту стали визначені критерії професійного самовдосконалення, що формується шляхом використання практико орієнтованого навчання: мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний та рефлексійний. Кожен із зазначених критеріїв характеризується відповідними показниками, що дало змогу комплексно оцінити рівень сформованості професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю.

Мотиваційний критерій відображає усвідомлення значущості обраної професії, позитивну мотивацію до навчання та готовність до саморозвитку [33,

с. 1866-1867]. Високий рівень цього критерію характеризується стійким інтересом до аграрної діяльності, прагненням до професійного зростання та активністю у навчанні. Середній рівень виявляється у ситуативному інтересі та потребі у зовнішньому стимулюванні, тоді як низький рівень свідчить про відсутність мотивації та байдужість до професії (додаток 1).

Когнітивний критерій передбачає сформованість системних знань, здатність до аналізу виробничих ситуацій та розуміння технологічних процесів аграрного виробництва [33, с. 1868-1869]. Високий рівень характеризується глибокими знаннями та самостійністю у прийнятті рішень, середній – наявністю достатніх знань із частковою допомогою викладача, а низький – фрагментарністю знань та труднощами в аналізі професійних ситуацій (додаток 1).

Діяльнісно-практичний критерій відображає здатність застосовувати знання на практиці, приймати обґрунтовані рішення, працювати в команді та нести відповідальність за результати діяльності [33, с. 1869-1870]. Високий рівень передбачає самостійність і ефективність у виконанні професійних завдань, середній — виконання завдань за інструкцією, а низький – труднощі у практичній діяльності та уникнення відповідальності (додаток 1).

Рефлексійний критерій охоплює здатність до самоаналізу, усвідомлення помилок, корекцію діяльності та прагнення до самовдосконалення [33, с. 1870; 32, с. 1278-1280]. Високий рівень проявляється у систематичному аналізі власної діяльності та самостійному виправленні помилок, середній – у частковій рефлексії, а низький – у відсутності здатності до самооцінювання (додаток 1).

Відповідно до визначених критеріїв і показників виокремлено три рівні професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю: високий, середній і низький. *Високий рівень* характеризується стійкою професійною мотивацією, глибокими знаннями, здатністю самостійно та ефективно розв'язувати професійні завдання, розвиненими рефлексивними вміннями. *Середній рівень* виявляється у достатній мотивації та знаннях, здатності виконувати професійні завдання за зразком і з

частковою допомогою викладача. *Низький рівень* характеризується недостатньою професійною мотивацією, фрагментарними знаннями, труднощами у застосуванні їх на практиці та низьким рівнем рефлексії.

У ході дослідження було застосовано комплексну методику діагностики рівня професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Основним інструментом дослідження стала авторська анкета, розроблена на основі шкали Лайкерта (1–5 балів), яку було доповнено такими методами, як педагогічне спостереження, бесіди, аналіз результатів навчальної діяльності та виконання кейс-завдань. Анкета охоплювала чотири ключові критерії: мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний та рефлексійний.

Сутність методики полягає у комплексному оцінюванні рівня професійного самовдосконалення через визначення ставлення здобувачів освіти до обраної професії, рівня сформованості їхніх знань і розуміння технологічних процесів, здатності застосовувати знання у практичній діяльності, а також уміння здійснювати самоаналіз і корекцію власної діяльності. Оцінювання здійснювалося за п'ятибальною шкалою з подальшим визначенням сумарного результату: 61–80 балів відповідає високому рівню, 41–60 — середньому, 16–40 — низькому.

Зазначена методика дає змогу не лише оцінити рівень теоретичної підготовки здобувачів освіти, а й визначити їхню готовність до професійної діяльності, виявити проблемні аспекти підготовки, простежити динаміку змін у процесі навчання та оцінити ефективність упровадження практико-орієнтованого навчання і кейс-методу.

На констатувальному етапі експерименту здійснювалося визначення початкового рівня сформованості зазначених критеріїв. З цією метою було використано комплексну діагностичну методику, що поєднувала:

- анкетування (авторська анкета, додаток 2);
- педагогічне спостереження;
- бесіди зі здобувачами освіти;

- аналіз результатів навчальної діяльності;
- виконання пробних кейс-завдань.

Провідним інструментом діагностики виступила авторська анкета, структурована за чотирма критеріями (мотиваційним, когнітивним, діяльнісно-практичним, рефлексійним) із використанням шкали Лайкерта.

Отримані результати (табл. 2.1) засвідчили, що у більшості здобувачів освіти переважають середній і низький рівні професійного самовдосконалення, що обґрунтовує необхідність упровадження практико-орієнтованого навчання.

Таблиця 2.1

Рівні професійного самовдосконалення здобувачів освіти на констатувальному етапі експерименту

Критерій	Група	Високий рівень		Середній рівень		Низький рівень	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
Мотиваційний	А	3	15	10	50	7	35
	Б	2	10	11	55	7	35
Когнітивний	А	2	10	11	55	7	35
	Б	2	10	10	50	8	40
Діяльнісно-практичний	А	3	15	9	45	8	40
	Б	2	10	9	45	9	45
Рефлексійний	А	2	10	8	40	10	50
	Б	1	5	9	45	10	50

Розподіл результатів показує, що в експериментальній (А) і контрольній (Б) групах *високий рівень* має незначна кількість учнів; *середній рівень* є домінуючим; *низький рівень* також займає значну частку, особливо за рефлексійним критерієм.

Це підтверджує висновок про недостатній рівень сформованості професійного самовдосконалення та необхідність впровадження практико-орієнтованого навчання.

Формувальний етап передбачав упровадження практико-орієнтованого навчання із використанням кейс-методу.

Було розроблено систему кейсів до модуля ТрА1-1 «Оволодіння операціями, способами та видами робіт, які виконує тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії А1» [25] (додаток 3), що використовувалися на уроках виробничого навчання при вивченні відповідних

тем. Вони моделювали реальні виробничі ситуації у сфері аграрного виробництва, зокрема організацію польових робіт, експлуатацію техніки та дотримання вимог безпеки праці. Робота з кейсами здійснювалася у групових та індивідуальних формах, що сприяло розвитку комунікативних умінь, критичного мислення та відповідальності за прийняті рішення. Особливу увагу було приділено розвитку рефлексивних умінь: після виконання кейсів здобувачі освіти аналізували власні дії, обговорювали помилки та визначали шляхи їх усунення. Такий підхід сприяв формуванню усвідомленого ставлення до власної професійної діяльності та стимулював потребу у самовдосконаленні.

На контрольному етапі експерименту було проведено повторне діагностування рівнів професійного самовдосконалення за визначеними критеріями.

Таблиця 2.2

Рівні професійного самовдосконалення здобувачів освіти на контрольному етапі експерименту

Критерій	Група	Високий рівень		Середній рівень		Низький рівень	
		осіб	%	осіб	%	осіб	%
Мотиваційний	А	9	45	9	45	2	10
	Б	4	20	10	50	6	30
Когнітивний	А	8	40	10	50	2	10
	Б	3	15	11	55	6	30
Діяльнісно-практичний	А	9	45	9	45	2	10
	Б	4	20	9	45	7	35
Рефлексійний	А	7	35	10	50	3	15
	Б	3	15	9	45	8	40

Отримані дані (табл. 2.2) свідчать про суттєві позитивні зміни в експериментальній групі (А): значно зросла частка учнів із високим рівнем за всіма критеріями; істотно зменшилася кількість учнів із низьким рівнем, особливо за мотиваційним і діяльнісно-практичним критеріями; покращилися показники рефлексії та самостійності.

У контрольній групі (Б) зміни менш виражені, що підтверджує ефективність впровадження кейс-методу та практико-орієнтованого навчання.

Отже, результати експерименту підтвердили ефективність практико-орієнтованого навчання з використанням кейс-методу як важливого чинника

професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Застосування кейсів забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, активізує пізнавальну діяльність здобувачів освіти та сприяє формуванню їхньої готовності до професійної діяльності в реальних виробничих умовах.

ВИСНОВКИ

Аналіз психолого-педагогічних джерел із проблеми професійного самовдосконалення дав змогу уточнити сутність поняття «професійне самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю» та розглядати його, як інтегрований процес особистісно-професійного розвитку, спрямований на підвищення якості професійної діяльності, розширення фахових можливостей і адаптацію до сучасних вимог виробництва.

Встановлено, що професійне самовдосконалення не є стихійним процесом, а формується поступово під впливом спеціально організованого освітнього середовища, методів і форм навчання. У роботі обґрунтовано важливість розвитку мотивації до професійної діяльності, формування системних знань, практичних умінь і рефлексивних здатностей як ключових компонентів професійного самовдосконалення.

Теоретичний аналіз професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю дозволив визначити її специфічні особливості, зокрема практичну спрямованість, орієнтацію на компетентнісний підхід, тісний зв'язок із сучасними технологіями виробництва та необхідність формування готовності до безперервного професійного розвитку. Обґрунтовано, що ефективність такої підготовки значною мірою залежить від упровадження практико-орієнтованого навчання.

У ході дослідження з'ясовано, що практико-орієнтоване навчання є ефективним засобом підвищення якості професійної підготовки, оскільки забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичної діяльності. Особливу увагу приділено кейс-методу як одному з провідних інструментів такого навчання, що сприяє розвитку аналітичного мислення, здатності до прийняття рішень, командної взаємодії та відповідальності за результати діяльності.

Аналіз проблеми засвідчив, що, попри наявність значної кількості досліджень із питань професійної підготовки та використання кейс-методу, недостатньо розробленим залишається аспект його застосування як засобу формування здатності до професійного самовдосконалення майбутніх

кваліфікованих робітників аграрного профілю, що й зумовило спрямованість даного дослідження .

У межах дослідження розроблено та впроваджено систему кейсів для уроків виробничого навчання, спрямовану на поетапне формування мотиваційного, когнітивного, діяльнісно-практичного та рефлексійного компонентів професійного самовдосконалення. Запропоновані кейси моделюють реальні виробничі ситуації та забезпечують активну участь здобувачів освіти в навчальному процесі.

Організований педагогічний експеримент дозволив визначити:

- позитивний вплив практико-орієнтованого навчання на формування мотивації до професійної діяльності та саморозвитку;
- зростання рівня сформованості професійних знань і здатності їх застосовувати в практичних ситуаціях;
- підвищення рівня самостійності, відповідальності та готовності до прийняття рішень;
- розвиток рефлексивних умінь і здатності до самоаналізу власної діяльності.

Результати експериментальної перевірки засвідчили позитивну динаміку рівнів професійного самовдосконалення у здобувачів освіти експериментальної групи, що підтверджує ефективність використання кейс-методу в умовах практико-орієнтованого навчання.

Однак проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Перспективи подальших наукових пошуків полягають у вдосконаленні методичного забезпечення практико-орієнтованого навчання, розширенні використання кейс-методу в системі професійної освіти, а також у дослідженні можливостей інтеграції цифрових технологій у процес формування професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. самовдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барбінов В. Структура готовності майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі до професійної діяльності. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. пр. Вип. 22. Серія, Педагогічні науки. Полтава, 2018. URL : <https://surl.li/gml1td> (дата звернення: 03.02.2026).
2. Вишківська В. Б., Патлайчук О. В., Голікова О. М. Практико-орієнтований підхід як актуальний концепт професійної підготовки майбутніх фахівців. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51, т. 1. С. 168-171. URL : <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/75fa586c-c4bc-4c58-8d25-440e3902aba2/content>
3. Гунько І. В., Волошиина О. В. Застосування кейс-методу в процесі викладання іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу «всеукраїнський науково-навчальний консорціум». *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 32. Т 2. URL : <https://surl.lu/xlaxdg>
4. Державний професійний стандарт 8331.А.01.50–2016: Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва / наказ Міністерства освіти і науки України від «30» вересня 2016 р. № 1183. URL : <https://surl.li/sbning> (дата звернення: 11.02.2026).
5. Джаман Т. В. Неперервна освіта як головний системоутворювальний фактор формування особистості. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 66, т. 1. С. 161–165. URL : https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/66/part_1/34.pdf
6. Дрозіч І. Кейс-технологія як засіб формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи* : матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, І. В. Андрощук та ін. Хмельницький : ХНУ, 2023. 400 с. URL: <https://surl.lu/kwawlh>

7. Єфименко Г. А. Кейс-метод як сучасна технологія навчання курсантів вищого військового навчального закладу. *Молодий вчений*. 2022. № 2 (78). С. 109–111. URL : <https://surl.li/plvpsa>

8. Заєць І. В. Психологічні особливості мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників: дис... канд. пед. наук: 19.00.07. Київ, 2021. 225 с. URL : <https://surl.lu/cenjzj>

9. Кадемія М. Ю., Кобися В. М., Кобися, А. П. Дуальна освіта та інноваційні технології навчання. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2019. Вип. 54. С. 99–104. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5186/4612>

10. Корчов О. Практико-орієнтоване навчання в системі професійної освіти як передумова професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Комунальний заклад вищої освіти „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія” Полтавської обласної ради, 20.03.2026) / [редактор-упорядник: Т. В. Кулікова] Кременчук: Методичний кабінет, 2026. 2014 с. С. 873–877. URL : <https://drive.google.com/file/d/1ch5f4Y6rb1FGm1GEKNeMKYLWLY3uoT9j/view>

11. Корчов О. Г. Сутність і зміст поняття «професійне самовдосконалення» майбутніх кваліфікованих робітників. *Освіта і наука XXI століття* : матеріали щорічної звітної наук.-практ. конф. аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. (м. Глухів, 26-27 березня 2026 р.). Ч.2 /за заг. ред. Г. В. Луценка, О. О. Сороки, Глухів : 2026. 566 с. С. 524-526. URL : [Збірник_Частина_2_Аспіранти_Здобувачі освіти_2026.pdf - Google Диск](#)

12. Корчов О. Г. Особливості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (2 квітня 2026 року) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2026. 324 с. С. 144-147. URL : [VI Всеукраїнська науково-практична конференція](#)

13. Кривобок А. С. Застосування інноваційних технологій навчання при підготовці фахівців агропромислового комплексу. *Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах повоєнної розбудови України* : електронний зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Біла Церква, 28 вересня 2023 р. / упорядкування: М. В. Жук, О. П. Юденкова, А. М. Геревенко. Біла Церква: БІНПО, 2023. 226 с. С. 117-119. URL: <https://surl.li/uphhht>.

14. Лук'янова Л. А. Підвищення рівня професійної компетентності майбутніх фахівців сільськогосподарських професій шляхом використання інформаційних технологій. *Інноваційні технології при підготовці фахівців аграрного сектору*: електронний зб. матеріалів Міжн. наук.-практ. інтернет-конференції, м. Біла Церква, 30 жовтня 2019 р. / за заг. ред. С. В. Соболевої, І. В. Арестової. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. 232. с. С. 134-138. URL: <https://surl.li/imylns>.

15. Майковська В. І. Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців в Україні. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*: зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад. Харків, 2016. № 50-51. С. 161-167.

16. Мішин С. В. Професійне самовдосконалення майбутнього фахівця з фізичного виховання як соціально-педагогічна проблема. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2021. Вип. 3К (131). С. 239–242. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b399788-95f0-4aae-a138-998832b981b7/content>.

17. Моренко О. М. Критерії готовності майбутніх соціальних працівників до професійного самовдосконалення. *Педагогічні науки : зб. наук.*

пр. Херсон. Держ. Ун-т. Херсон, 2019. Вип. 86. С. 297–302. URL: <https://surl.li/buxpev>.

18. Опушко Н. Р. Практико орієнтоване навчання як важливий компонент дуальної форми здобуття освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2023. Випуск 70. С. 240–252. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5589/5029>.

19. Пенькова О. І Розвиток самовдосконалення особистості у соціальному середовищі. *Актуальні проблеми психології*: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка. Том IX, Загальна психологія. Історія психології. Етнічна психологія. Випуск 11. Київ; Ніжин : ПП Лисенко, 2018. С. 134-141. URL : <https://surl.li/ufwwqw>.

20. Пономарь К. М. Професійне самовдосконалення викладача як проблема. *Журнал педагогіки вищої школи*. 2019. № 4 (73). С. 92–94. URL : <https://jpvvs.donnu.edu.ua/article/view/7234>.

21. Притика О. І. Поняття про інтерактивні технології навчання. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2023. Т. 11, № 3. С. 76–80. URL : <https://humstudios.com.ua/uk/journals/tom-14-3-2023>.

22. Про затвердження Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1077 / Верховна Рада України. URL: <http://surl.li/azxxw> (дата звернення : 12.02.2026).

23. Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2019 № 1551 / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#Text> (дата звернення : 03.02.2026).

24. Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах: наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 № 419 / Верховна Рада

України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0711-06#Text> (дата звернення : 03.02.2026).

25. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 16 січня 2020 р. № 474-IX / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення : 04.02.2026).

26. Сікорінський О. Б. Модель компетентнісно орієнтованої професійної підготовки кваліфікованих робітників аграрного профілю в умовах інформаційно-освітнього середовища *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51. Т. 2. С. 131–135. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/51/part_2/26.pdf.

27. Слущка А. І., Костирко В. М. Інноваційні технології при підготовці фахівців аграрного сектору: електронний зб. матеріалів Міжн. наук.-практ. інтернет-конференції, м. Біла Церква, 30 жовтня 2019 р. / за заг. ред. С. В. Соболевої, І. В. Арестової. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. 232 с. С. 172–177. URL : <https://surl.li/uleitZ>.

28. Стиська В., Чепіль М., Прокопів Л. Кейс-метод – інновація у методиці підготовки студентів магістратури у закладі вищої освіти. *Молодь і ринок*, № 4 (212), 2023. С. 16–19 URL : <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/279115/275530>.

29. Тетерук Р. Формування мотивації професійного самовдосконалення магістрів у процесі загальнопедагогічної підготовки. *Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика* : зб. матеріалів XIV Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Умань, 23 листопада 2023 р.) Умань, 2023. С. 92–98. URL : <https://fspo.udpu.edu.ua/laboratoriia-pedahohichnoi-kompetentn/>.

30. Тригуб А. Ю., Товстоган В. С., Шевченко В. М. Організація практико орієнтованого навчання як необхідна умова формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Вісник науки та освіти*, № 11 (29), 2024. С. 1680–1690. URL : <https://surl.li/gpgujs>.

31. Туряниця З. В. Формування у майбутніх майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів аграрного профілю

готовності до професійного самовдосконалення: дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2017. 196 с.

32. Туряниця З. В., Корчов О. Г. Використання кейс-методу в процесі практико-орієнтованого навчання майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі з метою формування в них здатності до професійного самовдосконалення. *Наука і техніка сьогодні*. № 2 (56), 2026. С. 1269-1282 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-2\(56\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-2(56))

33. Туряниця З. В., Корчов О. Г. Формування здатності до професійного самовдосконалення в майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі. *Наукові інновації та передові технології*. № 3 (55), 2026. С. 1860-1872. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-3\(55\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-3(55))

34. Фрицюк В. А. Формування мотивації професійного саморозвитку майбутніх педагогів у творчому освітньому середовищі ВНЗ. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2016. № 6. С. 107–113. URL : <https://surl.li/lctbtd>.

35. Шевчук С. С. Професійна підготовка фахівців аграрної галузі на засадах компетентнісного підходу. Інноваційні технології при підготовці фахівців аграрного сектору: електронний зб. Матеріалів Міжн. наук.-практ. інтернет-конференції, м. Біла Церква, 30 жовтня 2019 р. / за заг. ред. С. В. Соболевої, І. В. Арестової. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. 232 с. С. 28–35. URL: <https://surl.li/dvxbwf>.

36. Oksana Braslavska, Inna Marynchenko, Tetiana Samus, Tetiana Martyniuk, Iryna Pushchyna, Serhii Shcherbyna. Preparation of future teachers for professional adaptation in an inclusive educational environment in the process of studying the methodology of science. *AD ALTA : Journal of Interdisciplinary Research*. Vol. 14, Issue 1, Special Issue XLI. 2024. pp. 42–48. DOI: <https://www.magnanimitas.cz/14-01-xli>

37. Vasyl Kovalchuk, Inna Marynchenko, Andii Sherudylo, Bohdan Vovk, Tetiana Samus, Valerii Soroka. Implementation of the learning model based on the results of future vocational teachers' professional training. *AD ALTA: Journal of*

Interdisciplinary Research. Vol. 11, Issue 2, Special Issue XXI. 2021. pp. 214 – 219.

DOI: <https://www.magnanimitas.cz/11-02-xxi>

38. Yurii Burda, Tetiana Samus, Evelina Bazhmina, Olha Bondarenko, Dmytro Myrnyi. Shaping the competencies of the future: the importance of developing soft skills in higher education within the landscape of information technologies. AD ALTA : Journal of Interdisciplinary Research. Vol. 14, Issue 1, Special Issue XL. 2024. pp. 110–116. DOI : <https://www.magnanimitas.cz/14-01-xl>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Критерії та рівні професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю

Критерій	Показники	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Мотиваційний	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення значущості професії; - позитивна мотивація до навчання; - готовність до саморозвитку 	Стійкий інтерес до аграрної діяльності, чітко виражене прагнення до професійного зростання, ініціативність у навчанні та саморозвитку	Переважно позитивне ставлення до професії, інтерес ситуативний, саморозвиток потребує зовнішнього стимулювання	Байдужість або нестійкий інтерес до професії, слабка навчальна мотивація, відсутність прагнення до самовдосконалення
Когнітивний	<ul style="list-style-type: none"> - повнота й системність знань; - здатність аналізувати професійні ситуації; - розуміння технологічних процесів аграрного виробництва 	Глибокі, системні знання, здатність самостійно аналізувати виробничі ситуації та знаходити оптимальні рішення	Достатні знання, аналіз ситуацій за зразком або з допомогою викладача, окремі труднощі в узагальненні	Фрагментарні знання, поверхове розуміння процесів, труднощі з аналізом поясненням виробничих ситуацій
Діяльнісно-практичний	<ul style="list-style-type: none"> - застосування знань на практиці; - прийняття обґрунтованих рішень; - робота в команді; - відповідальність за результат 	Самостійно й ефективно виконує професійні завдання, приймає обґрунтовані рішення в і нестандартних ситуаціях, активно співпрацює в команді	Виконує завдання за інструкцією або з частковою допомогою, рішення не завжди обґрунтовані, командна робота потребує контролю	Знає труднощі у застосуванні знань, уникає самостійності, неготовність до відповідальності, низька ефективність діяльності
Рефлексійний	<ul style="list-style-type: none"> - самоаналіз і самооцінка; - усвідомлення помилок; - корекція діяльності; - прагнення до вдосконалення 	Систематично аналізує власну діяльність, об'єктивно оцінює результати, самостійно коригує помилки, активно вдосконалюється	Частково здійснює самоаналіз, визнає помилки після підказки, корекція діяльності епізодична	Не здатний до самоаналізу, не усвідомлює помилок, відсутнє прагнення до професійного вдосконалення

Анкета

для опитування майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю

Шановний здобувачу освіти!

Просимо Вас взяти участь в опитуванні, спрямованому на визначення рівня професійного самовдосконалення та ефективності практико-орієнтованого навчання. Анкета є анонімною. Отримані результати будуть використані лише в узагальненому вигляді для вдосконалення освітнього процесу.

Інструкція:

Оберіть одну відповідь за кожним твердженням:

Бал	Варіант відповіді
5	повністю погоджуюсь
4	скоріше погоджуюсь
3	важко відповісти
2	скоріше не погоджуюсь
1	зовсім не погоджуюсь

I. Мотиваційний критерій

1. Я усвідомлюю значущість обраної аграрної професії для свого майбутнього.

1 2 3 4 5

2. Мені цікаво виконувати професійні завдання, наближені до реальних виробничих умов.

1 2 3 4 5

3. Я прагну поглиблювати свої професійні знання та вміння поза межами обов'язкових занять.

1 2 3 4 5

4. Я планую пов'язати свою подальшу діяльність з аграрною сферою.

1 2 3 4 5

II. Когнітивний критерій:

5. Я добре розумію технологічні процеси аграрного виробництва.

1 2 3 4 5

6. Можу самостійно пояснити способи розв'язання професійних виробничих ситуацій.

1 2 3 4 5

7. Мої знання достатні для виконання практичних завдань за фахом.

1 2 3 4 5

8. Я вмію аналізувати причини помилок у виробничих процесах.

1 2 3 4 5

III. Діяльнісно-практичний критерій:

Продовження додатка 2

9. Я впевнено застосовую теоретичні знання під час практичних робіт або кейсів.

1 2 3 4 5

10. Можу самостійно приймати обґрунтовані рішення у виробничих ситуаціях.

1 2 3 4 5

11. Ефективно працюю в команді під час виконання професійних завдань.

1 2 3 4 5

12. Несе відповідальність за результати власної роботи.

1 2 3 4 5

IV. Рефлексійний критерій:

13. Я аналізую власні дії та результати після виконання завдань.

1 2 3 4 5

14. Можу об'єктивно оцінити свої сильні та слабкі сторони.

1 2 3 4 5

15. Намагаюся виправляти помилки та вдосконалювати свої професійні навички.

1 2 3 4 5

16. Планую особистий професійний розвиток (курси, практика, самоосвіта).

1 2 3 4 5

**Кейси для здобувачів освіти,
які навчаються за професією 8331 «Тракторист-машиніст
сільськогосподарського виробництва (категорія А1)».**

Модуль ТрА1-1 «Оволодіння операціями, способами та видами робіт, які виконує тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії А1» .

Тема ТрА1-1.1. Виконання основного та поверхневого обробітку ґрунту (24 години)

Урок 1. «Підготовка машинно-тракторного агрегату (МТА) для оранки» (реалізація мотиваційного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Напередодні весняної посівної кампанії вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат для виконання оранки поля площею 45 га. Від якості виконаної роботи залежить своєчасність посіву та майбутній урожай.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- плуг має незначні пошкодження робочих органів;
- у тракторі недостатній рівень мастила;
- частина працівників ставиться до підготовки техніки формально, намагаючись швидше завершити роботу.

Перед вами постає вибір: виконати підготовку формально, як інші, або відповідально підійти до роботи, витративши більше часу, але забезпечивши якісний результат.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Чому якісна підготовка МТА є важливою для аграрного виробництва? Які можуть бути наслідки недбалого ставлення до підготовки техніки?

2. Визначте власну позицію: Яке рішення ви приймете в даній ситуації? Обґрунтуйте його. Що мотивує вас виконувати роботу якісно?

3. Обговоріть у групі: Якими якостями повинен володіти сучасний тракторист-машиніст? Чому професія є важливою для суспільства та економіки України?

4. Рефлексивне завдання: Чи хотіли б ви працювати за цією професією в майбутньому? Чому? Що потрібно зробити вже зараз для власного професійного зростання?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати дискусію або метод «мозкового штурму»;
- 2) запропонувати учням рольову позицію («я – працівник господарства»);
- 3) акцентувати увагу на зв'язку якості роботи та реальних результатів (урожай, прибуток, безпека);

4) Підкреслити значення професії в умовах сучасної України

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований не лише на формування знань, а передусім на:

- ✓ розвиток внутрішньої мотивації;
- ✓ усвідомлення соціальної значущості професії;
- ✓ формування установки на професійне самовдосконалення.

Продовження додатка 3

Урок 2. «Підготовка до роботи МТА для дискування» (реалізація когнітивного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат для виконання дискування поля після збирання врожаю. Поле має нерівну поверхню та значну кількість рослинних решток.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- частина дисків борони зношена та має різний ступінь затуплення;
- налаштування глибини обробітку виконано неточно;
- у тракторі спостерігається незначне відхилення у роботі гідравлічної системи;
- ваш колега пропонує не витратити час на детальну перевірку, оскільки «і так зійде».

Перед вами постає завдання правильно оцінити технічний стан агрегату, визначити можливі проблеми та прийняти обґрунтоване рішення щодо підготовки техніки до роботи.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які технічні несправності можуть вплинути на якість дискування? Як вони позначаються на обробітку ґрунту?
2. Поясніть причини та наслідки: Чому важливо правильно налаштувати глибину обробітку та стан робочих органів? Які можуть бути наслідки неправильного налаштування агрегату?
3. Запропонуйте рішення: Які дії необхідно виконати перед початком роботи? Складіть алгоритм підготовки МТА до дискування.
4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для правильної підготовки техніки? Чому важливо розуміти принцип роботи агрегатів, а не лише виконувати інструкції?
5. Рефлексивне завдання: Що нового ви дізналися про підготовку техніки? Які знання вам потрібно ще вдосконалити?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод проблемного навчання;
- 2) організувати обговорення з елементами аналізу ситуації;
- 3) залучити учнів до складання алгоритму дій;
- 4) акцентувати увагу на причинно-наслідкових зв'язках;
- 5) стимулювати учнів до пояснення технічних процесів, а не лише їх відтворення.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування технічного мислення;
- ✓ розвиток умінь аналізувати виробничі ситуації;
- ✓ усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків у роботі техніки;
- ✓ формування знань як основи професійної діяльності;
- ✓ розвиток здатності приймати обґрунтовані рішення.

Урок 3 «Підготовка до роботи МТА для культивування» (реалізація діяльнісно-практичного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у сільськогосподарському підприємстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат для культивування ґрунту перед посівом. Роботи необхідно виконати у стислі строки, оскільки погодні умови можуть погіршитися.

Під час підготовки ви виявили, що:

- лапи культиватора встановлені на різній глибині;
- кріплення окремих робочих органів ослаблені;
- не відрегульовано ширину захвату агрегату; один із працівників пропонує розпочати роботу без повного налаштування, щоб «зеконотити час».

Продовження додатка 3

Перед вами стоїть практичне завдання — правильно підготувати агрегат до роботи, забезпечивши якість обробітку ґрунту та дотримання технологічних вимог.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Виконайте практичний аналіз ситуації: Визначте, які недоліки у підготовці агрегату можуть вплинути на якість культивуації.
2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки МТА до культивуації (регулювання, перевірка, налаштування).
3. Виконайте практичне завдання (моделювання або на тренажері/обладнанні):
 - відрегулюйте глибину обробітку;
 - перевірте кріплення робочих органів;
 - налаштуйте агрегат для рівномірної роботи;
 - підготуйте робоче місце.
4. Прийміть рішення: Чи можна розпочинати роботу без повного налаштування? Обґрунтуйте свою відповідь з практичної точки зору.
5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильно підготовлений агрегат? Як перевірити якість виконаної роботи?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних дій учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) забезпечити індивідуальний контроль виконання операцій;
- 4) звертати увагу на правильність прийомів роботи;
- 5) створювати ситуації вибору та прийняття рішень;
- 6) поєднувати пояснення з безпосередньою практикою.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь і навичок;
- ✓ розвиток уміння працювати з технікою;
- ✓ формування відповідальності за результат роботи;
- ✓ відпрацювання правильних трудових прийомів;
- ✓ підготовку до реальних виробничих умов.

Урок 4 «Підготовка до роботи МТА для боронування» (реалізація діяльнісно-практичного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Після оранки поля вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат для боронування з метою вирівнювання поверхні ґрунту та збереження вологи.

Під час підготовки ви виявили, що:

- зуби борони мають різний ступінь зношення;
- частина зубів закріплена ненадійно;
- борона встановлена нерівномірно відносно поверхні ґрунту;
- не перевірено зчіпний пристрій трактора;
- ваш напарник пропонує швидко розпочати роботу без ретельної перевірки.

Перед вами стоїть завдання — правильно підготувати агрегат до боронування, забезпечивши рівномірність обробітку та якісний результат.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте практичну ситуацію: Які недоліки у підготовці борони можуть вплинути на якість обробітку ґрунту?
2. Складіть алгоритм підготовки МТА: Визначте послідовність дій перед початком боронування.
3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні)

Продовження додатка 3

- перевірте стан зубів борони;
- закріпіть робочі органи;
- відрегулюйте положення борони;
- перевірте зчпний пристрій;
- підготуйте агрегат до роботи.

4. Прийміть обґрунтоване рішення: Чи можна розпочинати боронування без повної перевірки агрегату? Які можуть бути наслідки?

5. Оцініть якість підготовки: Які ознаки свідчать про правильну підготовку МТА до боронування?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних робіт учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) контролювати правильність виконання операцій;
- 4) звертати увагу на техніку безпеки;
- 5) стимулювати самостійність і відповідальність учнів;
- 6) поєднувати пояснення з практичною діяльністю.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь роботи з сільськогосподарською технікою;
- ✓ розвиток навичок підготовки агрегатів до роботи;
- ✓ формування відповідальності за якість виконання робіт;
- ✓ закріплення правильних трудових прийомів;
- ✓ підготовку учнів до реальних умов виробництва.

Тема Тра1-1.2. Виконання посіву та посадки сільськогосподарських культур (24 години)

Урок 5. «Підготовка до роботи МТА для посіву зернових культур» (реалізація мотиваційного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Настає відповідальний період — посів зернових культур. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із сівалкою) для засіву поля площею 60 га. Від якості підготовки техніки залежить рівномірність висіву, сходи рослин та майбутній урожай.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- сівалка має нерівномірне налаштування висівних апаратів;
- частина сошників зношена;
- не перевірено норму висіву насіння;

– ваші колеги пропонують швидко розпочати роботу, щоб «встигнути в строки», не приділяючи уваги точному налаштуванню агрегату.

Перед вами постає вибір: виконати підготовку формально, як інші, або відповідально налаштувати агрегат, витративши більше часу, але забезпечивши якісний посів.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Чому правильна підготовка МТА для посіву є надзвичайно важливою? Які можуть бути наслідки неправильного налаштування сівалки?

2. Визначте власну позицію: Яке рішення ви приймете в цій ситуації? Обґрунтуйте свій вибір. Що мотивує вас виконувати роботу якісно?

3. Обговоріть у групі: Яке значення має якісний посів для врожайності? Чому професія тракториста-машиніста є відповідальною і важливою для аграрної галузі України?

4. Рефлексивне завдання: Чи готові ви брати на себе відповідальність за результат своєї роботи? Які якості потрібно розвивати, щоб стати хорошим фахівцем?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод дискусії або «мозкового штурму»;
- 2) запропонувати учням рольову ситуацію («я – механізатор господарства»);

Продовження додатка 3

- 4) акцентувати увагу на зв'язку якості посіву та врожайності;
- 5) наводити приклади з реального виробництва;
- 6) підкреслити значення відповідальності та професіоналізму.

Педагогічний акцент:

Цей кейс спрямований не лише на формування знань, а передусім на:

- ✓ розвиток внутрішньої мотивації;
- ✓ усвідомлення відповідальності за результати праці;
- ✓ формування ціннісного ставлення до професії;
- ✓ розвиток прагнення до професійного зростання.

Урок 6. «Підготовка до роботи МТА для посіву кукурудзи» (реалізація когнітивного компонента).

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у сільськогосподарському підприємстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із просапною сівалкою) для посіву кукурудзи. Посів необхідно виконати у визначені агротехнічні строки, оскільки це безпосередньо впливає на врожайність культури.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- висівні апарати налаштовані неточно;
- глибина загортання насіння встановлена нерівномірно;
- не враховано норму висіву та міжряддя;
- один із працівників пропонує не перевіряти налаштування, оскільки «це не вплине суттєво».

Перед вами стоїть завдання проаналізувати ситуацію, визначити правильні параметри роботи агрегату та обґрунтувати необхідність точного налаштування сівалки.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які фактори впливають на якість посіву кукурудзи? Чому важливо дотримуватися норми висіву та глибини загортання насіння?
2. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки: Як неправильне налаштування сівалки впливає на сходи рослин і врожайність?
3. Сформулюйте правильні дії: Які параметри необхідно перевірити перед початком посіву кукурудзи? Складіть перелік основних налаштувань.
4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для якісного виконання посіву? Чому важливо розуміти технологію вирощування культури?
5. Рефлексивне завдання: Які нові знання ви отримали? Як вони допоможуть вам у майбутній професійній діяльності?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод проблемного навчання;
- 2) організувати аналіз виробничої ситуації;
- 3) залучити учнів до пояснення технічних процесів;
- 4) використовувати схеми та інструкційні матеріали;
- 5) акцентувати увагу на причинно-наслідкових зв'язках.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування професійних знань;
- ✓ розвиток технічного мислення;
- ✓ розуміння технологічних процесів;
- ✓ встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- ✓ підготовку до усвідомленої професійної діяльності.

Продовження додатка 3

Урок 7 «Підготовка до роботи МТА для посіву овочевих культур» (реалізація когнітивного компоненту)

Кейс-ситуація. Ви працюєте трактористом-машиністом у аграрному підприємстві, яке спеціалізується на вирощуванні овочевих культур. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат для посіву моркви на полі площею 20 га.

Перед початком роботи необхідно:

- перевірити технічний стан трактора та сівалки;
- правильно налаштувати сівалку (норма висіву, глибина загорання насіння, ширина міжрядь);
- врахувати тип ґрунту та його вологість.

Однак у процесі підготовки виникла проблема: сівалка налаштована на більшу норму висіву, ніж передбачено агротехнічними вимогами, а глибина загорання насіння не відповідає умовам ґрунту (ґрунт пересушений).

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які агротехнічні вимоги необхідно врахувати під час посіву овочевих культур? Чому важливо правильно встановити норму висіву та глибину загорання насіння?
2. Визначте проблему: Які помилки допущено під час підготовки МТА? До яких наслідків це може призвести (для сходів, урожайності, економічних результатів)?
3. Запропонуйте рішення: Які дії необхідно виконати для правильного налаштування агрегату? Як впливають тип ґрунту та його вологість на параметри посіву?
4. Практичне завдання: Визначте оптимальні параметри посіву (норма висіву, глибина, міжряддя) для заданих умов. Обґрунтуйте свій вибір.

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) застосувати проблемне навчання (поставити учнів перед реальною виробничою ситуацією);
- 2) організувати роботу в малих групах із подальшим обговоренням;
- 3) використати наочність (схеми сівалки, таблиці норм висіву);
- 4) спрямовувати учнів на встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- 5) заохочувати аргументовані відповіді, а не лише відтворення знань.

Педагогічний акцент. Кейс спрямований на формування:

- ✓ системних професійних знань
- ✓ уміння аналізувати виробничі ситуації
- ✓ здатності приймати обґрунтовані технологічні рішення

Урок 8 «Підготовка до роботи МТА для посадки картоплі» (реалізація діяльнісно-практичного компоненту).

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із картоплесаджалкою) для посадки картоплі. Роботи потрібно виконати в оптимальні строки, щоб забезпечити дружні сходи та високий урожай.

Під час підготовки ви виявили, що:

- садильні апарати налаштовані нерівномірно;
- не відрегульована глибина посадки;
- частина ложечок саджалки зношена;
- не перевірено роботу приводу механізмів;
- ваш напарник пропонує почати роботу без повного налаштування, щоб зекономити час.

Перед вами стоїть практичне завдання — правильно підготувати агрегат до роботи, забезпечивши якісну посадку картоплі.

Продовження додатка 3

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці картоплесаджалки можуть вплинути на якість посадки?
2. Складіть алгоритм дій: Визначте послідовність підготовки МТА до посадки картоплі.
3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):
 - відрегулюйте глибину посадки;
 - перевірте та налаштуйте садильні апарати;
 - огляньте та замініть зношені деталі;
 - перевірте роботу механізмів;
 - підготуйте агрегат до роботи.
4. Прийміть рішення: Чи доцільно розпочинати посадку без належного налаштування техніки? Обґрунтуйте відповідь.
5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильно підготовлений агрегат для посадки картоплі?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних завдань учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) контролювати правильність виконання операцій;
- 4) звертати увагу на техніку безпеки;
- 5) надавати індивідуальні консультації;
- 6) поєднувати пояснення з практичною діяльністю.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь і навичок;
- ✓ відпрацювання технологічних операцій;
- ✓ розвиток відповідальності за якість роботи;
- ✓ формування професійної самостійності;
- ✓ підготовку до реальних умов виробництва.

Тема Тра1-1.3. Виконання догляду за посівами сільськогосподарських культур (12 годин)

Урок 9 «Підготовка до роботи МТА для механічного догляду за посівами»
(реалізація когнітивного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із культиватором або міжрядним обробітком) для механічного догляду за посівами. Роботи необхідно виконати своєчасно, щоб забезпечити знищення бур'янів і збереження вологи в ґрунті.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- робочі органи культиватора встановлені нерівномірно;
- не враховано ширину міжрядь культури;
- глибина обробітку налаштована неправильно;
- один із працівників вважає, що точне налаштування не є важливим.

Перед вами стоїть завдання проаналізувати ситуацію, визначити правильні параметри налаштування агрегату та обґрунтувати необхідність точного виконання технологічних операцій.

Завдання для здобувачів освіти

1. Проаналізуйте ситуацію: Які фактори впливають на якість механічного догляду за посівами? Чому важливо враховувати ширину міжрядь?

Продовження додатка 3

2. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки: Як неправильне налаштування агрегату може вплинути на рослини та врожай?
3. Сформулюйте правильні дії: Які параметри необхідно врахувати при підготовці МТА для міжрядного обробітку?
4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для виконання догляду за посівами? Чому важливо розуміти біологічні особливості культур?
5. Рефлексивне завдання: Які нові знання ви отримали? Як вони допоможуть вам у професійній діяльності?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод аналізу виробничих ситуацій;
- 2) організувати обговорення причин і наслідків;
- 3) застосувати наочні матеріали (схеми міжрядь, робочих органів);
- 4) стимулювати учнів до пояснення технічних процесів;
- 5) акцентувати увагу на точності налаштувань.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування професійних знань;
- ✓ розвиток технічного мислення;
- ✓ встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- ✓ усвідомлення значення точності технологічних операцій;
- ✓ підготовку до усвідомленої професійної діяльності.

Урок 10 «Підготовка до роботи МТА для хімічного догляду за посівами» (реалізація діяльнісно-практичного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із обприскувачем) для хімічного догляду за посівами з метою боротьби з бур'янами та шкідниками.

Під час підготовки ви виявили, що:

- розпилювачі обприскувача частково засмічені;
- не перевірено рівномірність подачі робочого розчину;
- неправильно встановлено норму внесення препарату;
- не проведено перевірку герметичності системи;
- один із працівників пропонує розпочати роботу без ретельної перевірки, щоб зекономити час.

Перед вами стоїть практичне завдання — підготувати агрегат до роботи з дотриманням технологічних вимог та правил безпеки.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці обприскувача можуть вплинути на якість обробки посівів?
2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки МТА до хімічного догляду за посівами.
3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):
 - перевірте та очистіть розпилювачі;
 - налаштуйте норму внесення препарату;
 - перевірте рівномірність подачі розчину;
 - огляньте систему на герметичність;
 - підготуйте агрегат до роботи.
4. Прийміть рішення: Чи можна розпочинати обробку без повної перевірки агрегату? Які можливі наслідки?
5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильну підготовку обприскувача до роботи?

Продовження додатка 3

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних завдань учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) акцентувати увагу на дотриманні техніки безпеки;
- 4) контролювати правильність виконання операцій;
- 5) надавати індивідуальні консультації;
- 6) формувати відповідальне ставлення до роботи з хімічними речовинами.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь роботи з обприскувачем;
- ✓ розвиток відповідальності за безпечне виконання робіт;
- ✓ дотримання технологічних вимог;
- ✓ формування культури безпеки праці;
- ✓ підготовку до реальних виробничих умов.

Тема Тра1-1.4. Виконання збирання сільськогосподарських культур (12 годин)

Урок 11 «Підготовка до роботи МТА для збирання картоплі» (реалізація когнітивного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Настав період збирання картоплі, і вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із картоплезбиральною машиною) до роботи. Від правильного налаштування техніки залежить збереження врожаю та мінімізація втрат.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- робочі органи машини налаштовані на різну глибину;
- не враховано щільність ґрунту; транспортер працює нерівномірно;
- один із працівників вважає, що точне налаштування не є обов'язковим.

Перед вами стоїть завдання проаналізувати ситуацію, визначити правильні параметри підготовки агрегату та пояснити значення точного налаштування техніки.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які фактори впливають на якість збирання картоплі? Чому важливо враховувати глибину підкопування та стан ґрунту?
2. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки: Як неправильне налаштування агрегату впливає на втрати врожаю та пошкодження бульб?
3. Сформулюйте правильні дії: Які параметри необхідно врахувати під час підготовки МТА до збирання картоплі?
4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для якісного збирання врожаю? Чому важливо розуміти технологію збирання?
5. Рефлексивне завдання: Які нові знання ви отримали? Як вони допоможуть вам у майбутній професійній діяльності?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод аналізу виробничих ситуацій;
- 2) організувати обговорення причин і наслідків;
- 3) застосувати наочні матеріали (схеми роботи машини);
- 4) стимулювати учнів до пояснення технологічних процесів;
- 5) акцентувати увагу на важливості точних налаштувань.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування професійних знань;
- ✓ розвиток технічного мислення;
- ✓ встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- ✓ усвідомлення значення точності технологічних процесів;
- ✓ підготовку до усвідомленої професійної діяльності.

Продовження додатка 3

Урок 12. «Підготовка до роботи МТА для збирання картоплі» (реалізація діяльнісно-практичного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Настав період збирання картоплі, і вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із картоплезбиральною машиною) до роботи.

Під час підготовки ви виявили, що:

- ножі підкопувального механізму встановлені нерівномірно;
- транспортер забруднений і працює з перебоями;
- не відрегульовано глибину підкопування;
- частина кріплень ослаблена;
- ваш напарник пропонує розпочати роботу без повного налаштування, щоб не втрачати час.

Перед вами стоїть практичне завдання — правильно підготувати агрегат до роботи, забезпечивши якісне збирання врожаю та мінімальні втрати.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці картоплезбиральної машини можуть вплинути на якість збирання?
2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки МТА до збирання картоплі.
3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):
 - відрегулюйте глибину підкопування;
 - перевірте та очистіть транспортер;
 - закріпіть робочі органи;
 - перевірте справність механізмів;
 - підготуйте агрегат до роботи.
4. Прийміть рішення: Чи можна розпочинати збирання без повної підготовки техніки? Які можливі наслідки?
5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильно підготовлений агрегат для збирання картоплі?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних завдань учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) контролювати правильність виконання операцій;
- 4) акцентувати увагу на техніці безпеки;
- 5) надавати індивідуальні консультації;
- 6) формувати відповідальне ставлення до якості роботи.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь і навичок;
- ✓ відпрацювання технологічних операцій;
- ✓ розвиток відповідальності за результат роботи;
- ✓ формування професійної самостійності;
- ✓ підготовку до реальних виробничих умов.

Тема Тра1-1.5. Виконання приготування та внесення мінеральних і органічних добрив та отрутохімікатів (18 години)

Урок 13 «Підготовка до роботи МТА для внесення органічних добрив» (реалізація мотиваційного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Перед початком польових робіт вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із розкидачем органічних добрив) для внесення добрив на поле.

Продовження додатка 3

Від якості виконаної роботи залежить родючість ґрунту, розвиток рослин та майбутній урожай.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- розкидач добрив має нерівномірну подачу матеріалу;
- не перевірено механізм дозування;
- частина робочих органів потребує очищення;

– деякі працівники пропонують не витратити час на налаштування, щоб швидше завершити роботу.

Перед вами постає вибір: виконати підготовку формально або відповідально підійти до роботи, забезпечивши рівномірне внесення добрив і якісний результат.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Чому правильне внесення органічних добрив є важливим для сільського господарства? Які можуть бути наслідки нерівномірного внесення?

2. Визначте власну позицію: Яке рішення ви приймете в цій ситуації? Обґрунтуйте свій вибір. Що мотивує вас виконувати роботу якісно?

3. Обговоріть у групі: Яке значення має родючість ґрунту для врожайності? Чому професія тракториста-машиніста є важливою для аграрного сектору?

4. Рефлексивне завдання: Чи готові ви відповідально ставитися до виконання таких робіт? Які якості потрібно розвивати для цього?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання

- 1) використати метод дискусії або «мозкового штурму»;
- 2) запропонувати учням рольову позицію («я – механізатор господарства»);
- 3) акцентувати увагу на зв'язку якості роботи та врожайності;
- 4) наводити приклади з реального виробництва;
- 5) підкреслити значення відповідального ставлення до праці.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований не лише на формування знань, а передусім на:

- ✓ розвиток внутрішньої мотивації;
- ✓ усвідомлення значущості професійної діяльності;
- ✓ формування відповідального ставлення до праці;
- ✓ розвиток прагнення до професійного самовдосконалення.

Урок 14 «Підготовка до роботи МТА для внесення мінеральних добрив» (реалізація когнітивного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у сільськогосподарському підприємстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із розкидачем мінеральних добрив) для внесення добрив на поле.

Від правильного налаштування агрегату залежить рівномірність розподілу добрив, ефективність їх використання та врожайність культур.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- не налаштовано норму внесення добрив;
- ширина розкидання встановлена неправильно;
- не враховано фізичні властивості добрив (вологість, гранулометричний склад);
- один із працівників вважає, що точність налаштування не є важливою.

Перед вами стоїть завдання проаналізувати ситуацію, визначити необхідні параметри роботи агрегату та пояснити важливість правильного налаштування техніки.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які фактори впливають на якість внесення мінеральних добрив? Чому важливо враховувати норму внесення та ширину розкидання?

2. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки: Як неправильне внесення добрив може вплинути на розвиток рослин і врожайність?

Продовження додатка 3

3. Сформулюйте правильні дії: Які параметри необхідно врахувати при підготовці МТА для внесення мінеральних добрив?

4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для виконання таких робіт? Чому важливо розуміти властивості добрив?

5. Рефлексивне завдання: Які нові знання ви отримали? Як вони допоможуть вам у професійній діяльності?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод проблемного навчання;
- 2) організувати аналіз виробничих ситуацій;
- 3) застосувати наочні матеріали (схеми розкидання добрив);
- 4) стимулювати учнів до пояснення технологічних процесів;
- 5) акцентувати увагу на точності налаштувань.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування професійних знань;
- ✓ розвиток технічного мислення;
- ✓ встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- ✓ усвідомлення значення точності технологічних операцій;
- ✓ підготовку до усвідомленої професійної діяльності.

Урок 15 «Підготовка до роботи МТА для внесення отрутохімкатів» (реалізація діяльнісно-практичного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із обприскувачем) для внесення отрутохімкатів з метою захисту рослин від шкідників і хвороб.

Робота є відповідальною та небезпечною, оскільки пов'язана з використанням хімічних речовин.

Під час підготовки ви виявили, що:

- частина розпилювачів забруднена або несправна;
- не перевірено герметичність системи;
- відсутні засоби індивідуального захисту;
- неправильно встановлено норму внесення препарату;
- ваш колега пропонує розпочати роботу без повної перевірки, щоб зекономити час.

Перед вами стоїть практичне завдання — підготувати агрегат до роботи з дотриманням технологічних вимог і правил безпеки.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці можуть вплинути на якість обробки та безпеку праці?

2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки МТА до внесення отрутохімкатів.

3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):

- перевірте та очистіть розпилювачі;
- перевірте герметичність системи;
- налаштуйте норму внесення препарату;
- підготуйте та використайте засоби індивідуального захисту;
- підготуйте агрегат до роботи.

4. Прийміть рішення: Чи можна виконувати роботи без дотримання техніки безпеки? Які можливі наслідки?

5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильну та безпечну підготовку агрегату?

Продовження додатка 3

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних завдань учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) особливу увагу приділити техніці безпеки;
- 4) контролювати правильність виконання операцій;
- 5) формувати навички безпечної роботи з хімічними речовинами;
- 6) надавати індивідуальні консультації.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь роботи з обприскувачем;
- ✓ відпрацювання безпечних прийомів праці;
- ✓ розвиток відповідальності за власну безпеку та безпеку інших;
- ✓ формування культури охорони праці;
- ✓ підготовку до реальних умов виробництва.

Тема Тра1-1.6. Виконання заготівлі та роздавання кормів (12 годин)

Урок 16. «Підготовка до роботи МТА для скошування трав» (реалізація когнітивного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із косаркою) для скошування трав на корм худобі.

Від правильного налаштування агрегату залежить якість скошування, збереження рослинної маси та ефективність подальшого використання корму.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- ножі косарки частково затуплені;
- висота зрізу встановлена неправильно;
- не перевірено роботу приводу косарки;
- один із працівників вважає, що ці недоліки не вплинуть на результат.

Перед вами стоїть завдання проаналізувати ситуацію, визначити необхідні параметри налаштування агрегату та пояснити важливість правильної підготовки техніки.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які фактори впливають на якість скошування трав? Чому важливо правильно встановлювати висоту зрізу?
2. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки: Як затуплені ножі або неправильне налаштування косарки впливають на якість корму та продуктивність роботи?
3. Сформулюйте правильні дії: Які параметри необхідно врахувати при підготовці МТА для скошування трав?
4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для виконання цієї роботи? Чому важливо розуміти технологію заготівлі кормів?
5. Рефлексивне завдання: Які нові знання ви отримали? Як вони допоможуть вам у професійній діяльності?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод проблемного навчання;
- 2) організувати аналіз виробничої ситуації;
- 3) застосувати наочні матеріали (схеми роботи косарки);
- 4) стимулювати учнів до пояснення технічних процесів;
- 5) акцентувати увагу на важливості правильних налаштувань.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування професійних знань;
- ✓ розвиток технічного мислення;
- ✓ встановлення причинно-наслідкових зв'язків;

Продовження додатка 3

- ✓ усвідомлення значення якості виконання робіт;
- ✓ підготовку до усвідомленої професійної діяльності.

Урок 17 «Підготовка до роботи МТА для згрібання і пресування сіна» (реалізація діяльнісно-практичного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із граблями та прес-підбирачем) для згрібання і пресування сіна.

Роботи необхідно виконати своєчасно, оскільки погодні умови можуть погіршитися, що призведе до втрати якості корму.

Під час підготовки ви виявили, що:

- зуби грабелів частково пошкоджені;
- не відрегульовано висоту підбирання сіна;
- прес-підбирач працює нерівномірно;
- не перевірено щільність пресування;
- ваш напарник пропонує розпочати роботу без повного налаштування, щоб зекономити час.

Перед вами стоїть практичне завдання — підготувати агрегат до роботи, забезпечивши якісне згрібання та пресування сіна.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці агрегату можуть вплинути на якість заготівлі сіна?
2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки МТА до згрібання і пресування сіна.
3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):
 - перевірте та замініть пошкоджені зуби грабелів;
 - відрегулюйте висоту підбирання сіна;
 - налаштуйте прес-підбирач;
 - перевірте щільність пресування;
 - підготуйте агрегат до роботи.
4. Прийміть рішення: Чи можна розпочинати роботу без належного налаштування техніки? Які можуть бути наслідки?
5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильно підготовлений агрегат для заготівлі сіна?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних завдань учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) контролювати правильність виконання операцій;
- 4) звертати увагу на техніку безпеки;
- 5) надавати індивідуальні консультації;
- 6) формувати відповідальне ставлення до якості роботи.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь і навичок;
- ✓ відпрацювання технологічних операцій;
- ✓ розвиток відповідальності за результат роботи;
- ✓ формування професійної самостійності;
- ✓ підготовку до реальних умов виробництва.

Продовження додатка 3

Тема Тра1-1.7. Виконання транспортних робіт (6 годин)

Урок 18 «Підготовка до роботи МТА для транспортних робіт» (реалізація діяльнісно-практичного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Вам доручено підготувати машинно-тракторний агрегат (трактор із причепом) для виконання транспортних робіт — перевезення зерна з поля до складу.

Роботи необхідно виконати швидко та безпечно, оскільки від цього залежить збереження врожаю і безперервність виробничого процесу.

Під час підготовки ви виявили, що:

- гальмівна система причепа працює неналежним чином;
- не перевірено кріплення вантажу;
- шини мають недостатній тиск;
- освітлювальні прилади несправні;
- ваш напарник пропонує не витратити час на перевірку та одразу розпочати роботу.

Перед вами стоїть практичне завдання — підготувати агрегат до безпечного виконання транспортних робіт.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці МТА можуть призвести до аварійних ситуацій?

2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки агрегату до транспортних робіт.

3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):

- перевірте гальмівну систему;
- перевірте тиск у шинах;
- забезпечте надійне кріплення вантажу;
- перевірте освітлення і сигналізацію;
- підготуйте агрегат до роботи.

4. Прийміть рішення: Чи можна розпочинати транспортні роботи без повної перевірки технічного стану? Які можуть бути наслідки?

5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про готовність МТА до безпечного транспортування вантажів?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- ✓ організувати виконання практичних завдань учнями;
- ✓ використовувати інструкційно-технологічні картки;
- ✓ приділити особливу увагу правилам безпеки дорожнього руху;
- ✓ контролювати правильність виконання операцій;
- ✓ формувати відповідальне ставлення до безпеки;
- ✓ надавати індивідуальні консультації.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь виконання транспортних робіт;
- ✓ розвиток навичок безпечної експлуатації техніки;
- ✓ формування відповідальності за життя і здоров'я;
- ✓ дотримання правил охорони праці та безпеки руху;
- ✓ підготовку до реальних виробничих умов.

Продовження додатка 3

Тема ТрА1-1.8. Підготовка тракторів сільськогосподарських і меліоративних машин та знарядь до зберігання (30 годин)

Урок 19 «Підготовка до зберігання сільськогосподарських машин для основного обробітку ґрунту» (реалізація мотиваційного компоненту)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Після завершення польових робіт вам доручено підготувати сільськогосподарські машини (плуги, культиватори, борони) до тривалого зберігання.

Від правильності виконання цих робіт залежить технічний стан машин у наступному сезоні, витрати на ремонт та ефективність майбутніх польових робіт.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- робочі органи машин не очищені від ґрунту;
- металеві поверхні не оброблені захисними матеріалами;
- деякі працівники залишають техніку просто неба без належного укриття;
- ваші колеги пропонують не витрачати багато часу на підготовку, оскільки «це можна зробити потім».

Перед вами постає вибір: виконати підготовку формально або відповідально підійти до зберігання техніки, забезпечивши її довговічність і надійність.

Завдання для здобувачів освіти

1. Проаналізуйте ситуацію: Чому правильна підготовка техніки до зберігання є важливою? Які можуть бути наслідки недбалого ставлення?

2. Визначте власну позицію: Яке рішення ви приймете? Обґрунтуйте свій вибір. Що мотивує вас виконувати роботу якісно?

3. Обговоріть у групі: Яке значення має збереження техніки для ефективності сільського господарства? Чому професійна відповідальність є важливою рисою працівника?

4. Рефлексивне завдання: Чи готові ви виконувати навіть «непомітну» роботу якісно? Як це впливає на вашу професійну репутацію?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати дискусію або метод «мозкового штурму»;
- 2) запропонувати учням рольову позицію («я – працівник господарства»);
- 3) акцентувати увагу на довгострокових наслідках якісної роботи;
- 4) наводити приклади з реального виробництва;
- 5) підкреслити значення відповідальності та дбайливого ставлення до техніки.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований не лише на формування знань, а передусім на:

- ✓ розвиток внутрішньої мотивації;
- ✓ формування відповідального ставлення до техніки;
- ✓ усвідомлення значення якісної праці;
- ✓ розвиток професійної культури та дисципліни;
- ✓ підготовку до свідомої трудової діяльності.

Урок 20 «Підготовка до зберігання сільськогосподарських машин для поверхневого обробітку ґрунту» (реалізація когнітивного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Після завершення польових робіт вам доручено підготувати техніку для поверхневого обробітку ґрунту (борони, лушпильники, культиватори) до тривалого зберігання.

Від правильності виконання цих робіт залежить технічний стан машин у наступному сезоні, їх надійність і витрати на ремонт.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- робочі органи машин не очищені від рослинних залишків і ґрунту;
- не виконано змащування рухомих частин;
- металеві поверхні не захищені від корозії;

Продовження додатка 3

- техніка зберігається у вологих умовах;
- один із працівників вважає, що ці дії не є обов'язковими.

Перед вами стоїть завдання проаналізувати ситуацію, визначити правильні заходи підготовки техніки до зберігання та пояснити їх значення.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які фактори впливають на збереження техніки під час тривалого зберігання?
2. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки: Як відсутність очищення, змащування та захисту впливає на технічний стан машин?
3. Сформулюйте правильні дії: Які заходи необхідно виконати для підготовки техніки до зберігання?
4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для забезпечення довговічності техніки? Чому важливо дотримуватися правил зберігання?
5. Рефлексивне завдання: Які нові знання ви отримали? Як вони допоможуть вам у майбутній професійній діяльності?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод аналізу виробничих ситуацій;
- 2) організувати обговорення причин і наслідків;
- 3) застосувати наочні матеріали (схеми зберігання техніки);
- 4) стимулювати учнів до пояснення технологічних процесів;
- 5) акцентувати увагу на важливості профілактичного обслуговування.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування професійних знань;
- ✓ розвиток технічного мислення;
- ✓ встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- ✓ усвідомлення значення правильної експлуатації та зберігання техніки;
- ✓ підготовку до усвідомленої професійної діяльності.

Урок 21 «Підготовка до зберігання сільськогосподарських машин для посіву»
(реалізація когнітивного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Після завершення посівної кампанії вам доручено підготувати посівну техніку (сівалки, саджалки) до тривалого зберігання.

Від правильності виконання цих робіт залежить справність машин у наступному сезоні, точність висіву та економічна ефективність виробництва.

Під час підготовки ви помічаєте, що:

- висівні апарати не очищені від насіння та пилу;
- не проведено змащування рухомих частин;
- частина механізмів має ознаки зношення;
- металеві поверхні не оброблені антикорозійними засобами;
- один із працівників вважає, що підготовка до зберігання не є важливою.

Перед вами стоїть завдання проаналізувати ситуацію, визначити правильні заходи підготовки техніки до зберігання та пояснити їх значення.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які фактори впливають на збереження посівної техніки під час тривалого зберігання?
2. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки: Як недотримання правил зберігання впливає на точність роботи сівалок у майбутньому?
3. Сформулюйте правильні дії: Які заходи необхідно виконати для підготовки посівної техніки до зберігання?

Продовження додатка 3

4. Обговоріть у групі: Які знання повинен мати тракторист для забезпечення довговічності техніки? Чому важливо дотримуватися технологічної дисципліни?

5. Рефлексивне завдання: Які нові знання ви отримали? Як вони допоможуть вам у майбутній професійній діяльності?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) використати метод аналізу виробничих ситуацій;
- 2) організувати обговорення причин і наслідків;
- 3) застосувати наочні матеріали (схеми будови сівалок);
- 4) стимулювати учнів до пояснення технічних процесів;
- 5) акцентувати увагу на профілактичному обслуговуванні техніки.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- формування професійних знань;
- розвиток технічного мислення;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- усвідомлення значення правильного зберігання техніки;
- підготовку до відповідальної професійної діяльності.

Урок 22 «Підготовка до зберігання сільськогосподарських машин для посадки картоплі» (реалізація діяльнісно-практичного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Після завершення посадки картоплі вам доручено підготувати картоплесаджалку до тривалого зберігання.

Від правильності виконання цих робіт залежить технічний стан машини, її готовність до наступного сезону та економія ресурсів на ремонт.

Під час підготовки ви виявили, що:

- садильні апарати не очищені від залишків ґрунту та рослин;
- ложечки та робочі органи мають ознаки зношення;
- не проведено змащування рухомих частин;
- металеві поверхні не оброблені антикорозійними засобами;
- ваш напарник пропонує не витратити час на повну підготовку техніки.

Перед вами стоїть практичне завдання — виконати повний комплекс робіт із підготовки машини до зберігання.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці картоплесаджалки можуть призвести до її пошкодження під час зберігання?

2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки машини до тривалого зберігання.

3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):

- очистіть робочі органи від забруднень;
- перевірте стан деталей і визначте зношені елементи;
- виконайте змащування рухомих частин;
- обробіть поверхні захисними матеріалами;
- підготуйте техніку до зберігання.

4. Прийміть рішення: Чи можна залишити техніку без належної підготовки? Які можуть бути наслідки?

5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильну підготовку машини до зберігання?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних завдань учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) контролювати правильність виконання операцій;

Продовження додатка 3

- 4) звертати увагу на дотримання техніки безпеки;
- 5) формувати відповідальне ставлення до техніки;
- 6) надавати індивідуальні консультації.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь і навичок;
- ✓ відпрацювання технологічних операцій з підготовки техніки;
- ✓ розвиток відповідальності за стан обладнання;
- ✓ формування професійної самостійності.

Урок 23 «Підготовка до зберігання сільськогосподарських машин для заготівлі грубих кормів» (реалізація діяльнісно-практичного компонента)

Ситуація (опис кейсу). Ви працюєте трактористом-машиністом у фермерському господарстві. Після завершення сезону заготівлі грубих кормів вам доручено підготувати техніку (косарки, граблі, прес-підбирачі) до тривалого зберігання.

Від якості виконання цих робіт залежить справність машин у наступному сезоні, їх надійність та витрати на ремонт.

Під час підготовки ви виявили, що:

- робочі органи машин забруднені залишками рослин;
- ножі косарок не очищені та мають ознаки зношення;
- не виконано змащування рухомих механізмів.

Перед вами стоїть практичне завдання — виконати повний комплекс робіт із підготовки техніки до зберігання.

Завдання для здобувачів освіти:

1. Проаналізуйте ситуацію: Які недоліки у підготовці техніки можуть призвести до її пошкодження під час зберігання?
2. Складіть алгоритм дій: Розробіть послідовність підготовки машин до тривалого зберігання.
3. Виконайте практичні дії (на обладнанні або моделюванні):
 - очистіть робочі органи від забруднень;
 - перевірте стан ножів і інших деталей;
 - виконайте змащування рухомих частин;
 - обробіть поверхні захисними матеріалами.
4. Прийміть рішення: Чи можна залишити техніку без належної підготовки? Які можуть бути наслідки?
5. Оцініть результат: Які ознаки свідчать про правильну підготовку машин до зберігання?

Методичні рекомендації для майстра виробничого навчання:

- 1) організувати виконання практичних завдань учнями;
- 2) використовувати інструкційно-технологічні картки;
- 3) контролювати правильність виконання операцій;
- 4) звертати увагу на техніку безпеки;
- 5) надавати індивідуальні консультації.

Педагогічний акцент. Цей кейс спрямований на:

- ✓ формування практичних умінь і навичок;
- ✓ відпрацювання технологічних операцій;
- ✓ розвиток відповідальності за технічний стан обладнання;
- ✓ формування професійної самостійності;
- ✓ підготовку до реальних умов виробництва.

Продовження додатка 3**Література:**

1. Сільськогосподарські машини: електронний підручник / уклад.: Войтюк Д. Г., Мартишко В. М., Волянський М. С., Шевченко В. І., Борхаленко Ю. О., Пазюк В. Р., Іванческу О. І., Пазюк Г. В., Блозва І. Й., Поліщук О. С., Васюк С. М., Гребінчак О. І., Шевченко О. І., Сидоренко О. І., Авраменко Є. В. Київ: Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти, 2023. URL: <https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/agroinjenerija/Agricultural%20machinery/Golovna/Golovna.htm> (дата звернення: 15.02.2026).
2. Хомик Н.І. Довбуш А. Д., Олексюк В. П. Машини та обладнання для тваринництва: навчальний посібник (курс лекцій). Частина перша. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2021. 240 с.

ДОВІДКИ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ

УКРАЇНА

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
Сосницький професійний аграрний ліцей Чернігівської області

вул. Чернігівська, 42, смт. Сосниця, 16100 ☎ тел. (04655) 2-75-70, факс (04655) 2-13-49. ✉ e-mail
pal.sosnitsa@gmail.com 🌐

27.03.2026 року вих. №71

Довідка

*про впровадження результатів наукової роботи
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка*

Корчова О. Г.

**з теми «Практико-орієнтоване навчання як чинник професійного
самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного
профілю»**

Результати дослідження «Практико-орієнтоване навчання як чинник професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю», проведеного Корчовим О. Г., впроваджено в освітній процес Сосницького професійного аграрного ліцею Чернігівської області під час підготовки здобувачів освіти за професією «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (категорії «А1»). Водій автотранспортних засобів (категорії «С»)) у 2025–2026 навчальному році.

У межах дослідження акцент зроблено на формуванні професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю, що реалізовувалося в процесі практико-орієнтованого навчання із використанням кейсів. Застосування кейс-методу сприяло формуванню готовності здобувачів освіти до професійного самовдосконалення, розвитку професійного мислення, уміння приймати обґрунтовані рішення та ефективно застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності.

Використання в процесі практико-орієнтованого навчання розробленого пакета кейсів до модуля ТрА1-1 «Оволодіння операціями, способами та видами робіт, які виконує тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії А1» сприяло підвищенню рівня сформованості професійних умінь і навичок здобувачів освіти, розвитку їхньої самостійності та відповідальності за результати власної діяльності. Водночас спостерігалось зростання пізнавальної активності здобувачів освіти та посилення їхньої навчальної мотивації.

Упровадження результатів наукової роботи Корчова О. Г. засвідчило їхню практичну значущість для освітнього процесу, сприяло підвищенню якості професійної підготовки здобувачів освіти та вдосконаленню організації освітнього процесу загалом. Отримані результати дослідження рекомендувати для подальшого використання у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

В. о. директора

Юрій СОРОКА

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА

**Комунальний заклад Сумської обласної ради
„ПУТИВЛЬСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ЛІЦЕЙ”**

41500, м. Путивль, Сумської обл., вул. Богдана Хмельницького, 20
☎ (05442) 5-16-03; 5-14-93 E-mail: PPL_9@ukr.net код ЄДРПОУ: 02547429

26.03 2026 № *182*

На № _____ від _____

Довідка

про впровадження результатів наукової роботи здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка Корчова О. Г. з теми «Практико-орієнтоване навчання як чинник професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю»

Результати дослідження, проведеного Корчовим О. Г. за зазначеною темою, впроваджено в освітній процес КЗ СОР «Путивльський професійний ліцей» під час підготовки здобувачів освіти за професією «Тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва (категорії «А»). Водій автотранспортних засобів (категорії «С»)» у 2025–2026 навчальному році.

У межах дослідження особливу увагу приділено формуванню професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю, що здійснювалося в процесі практико-орієнтованого навчання із застосуванням кейсів. Упровадження кейс-методу сприяло формуванню готовності до професійного самовдосконалення, розвитку професійного мислення та ефективному застосуванню теоретичних знань у практичній діяльності.

Практичне застосування отриманих результатів сприяло вдосконаленню підходів до організації виробничого навчання, підвищенню рівня професійної підготовки здобувачів освіти та формуванню їхньої готовності до професійного самовдосконалення. Крім того, відзначено активізацію пізнавальної діяльності учнів та підвищення рівня їхньої мотивації до навчання.

Впровадження результатів наукової роботи Корчова О. Г. підтвердило їх практичну значущість для освітнього процесу, сприяло підвищенню рівня підготовки здобувачів освіти та ефективності освітнього процесу загалом. Отримані результати можуть бути рекомендовані для використання в подальшій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійно-технічної освіти.

В.о. директора

Олександр НОВОБРАННИЙ

ДОВІДКА ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕВІРКИ НА ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

ДОВІДКА ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕВІРКИ КОНКУРСНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

під шифром «Практико-орієнтоване навчання»

НА ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЩОДО УНІКАЛЬНОСТІ ТЕКСТУ

Відповідно до чинного у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка Положення «Про дотримання принципів академічної доброчесності в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка», затвердженого наказами від 11 червня 2020 року № 151, від 27 листопада 2025 № 437 (зі змінами) з використанням комплексного онлайн-сервісу «Strike Plagiarism» для запобігання плагіату була проведена перевірка на обсяг заповичень тексту авторів-студентів

1. Прізвище Корчов
2. Ім'я (повністю) Олександр
3. По батькові (повністю) Григорович
4. Повне найменування та місцезнаходження вищого навчального закладу, у якому навчається автор Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Київська, 24, м. Глухів, Сумська обл., 41400.
II курс, 24-Пр(М) група, 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)

на тему:

«Практико-орієнтоване навчання як чинник професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю»

Керівник роботи:

1. Прізвище : Туряниця
2. Ім'я (повністю): Зоя
3. По батькові : Василівна
4. Місце роботи: **Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка**
5. Науковий ступінь /вчене звання: кандидат педагогічних наук, старший викладач

За результатами перевірки частка оригінального тексту роботи становить

КП1 :5,55%

КП2: 0,00%

Короткий звіт про перевірку системи «Strike Plagiarism» додається.

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Григорій Луценко

Григорій ЛУЦЕНКО

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Участь у роботі VII Міжнародної науково-практичної конференції
 “Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність,
 професіоналізм” (20 березня 2026 року)

Участь у роботі VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій» (02 квітня 2026 року)

Продовження додатка 6

Участь у роботі III Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми організації освітнього процесу в умовах сьогодення» (23 квітня 2026 року).

Участь у роботі звітної науково практичної конференції викладачів, здобувачів середньої, фахової передвищої і вищої освіти, аспірантів і молодих вчених «Освіта і наука XXI століття» (м. Глухів, 26-27 березня 2026 року)

Продовження додатка 6

Участь у роботі VII Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції «Студентський науковий вимір проблем природничо-математичної освіти в контексті інтеграції України до єдиного європейського і світового освітнього простору»

Участь у роботі III Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та інновації професійної і технологічної освіти ; реалії, досвід, перспективи» (м. Чернігів, 29-30 травня 2025 року).

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

1. Туряниця З. В., Корчов О. Г. Використання кейс-методу в процесі практико-орієнтованого навчання майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі з метою формування в них здатності до професійного самовдосконалення. *Наука і техніка сьогодні*. № 2 (56), 2026. С. 1269-1282 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-2\(56\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-2(56))
2. Туряниця З. В., Корчов О. Г. Формування здатності до професійного самовдосконалення в майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі. *Наукові інновації та передові технології*. № 3 (55), 2026. С. 1860-1872. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-3\(55\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-3(55))
3. Корчов О. Практико-орієнтоване навчання в системі професійної освіти як передумова професійного самовдосконалення майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Комунальний заклад вищої освіти „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія” Полтавської обласної ради, 20.03.2026) / [редактор-упорядник: Т. В. Кулікова] Кременчук: Методичний кабінет, 2026. 2014 с. С. 873–877. URL : <https://drive.google.com/file/d/1ch5f4Y6rb1FGm1GEKNeMKYLWLY3uoT9j/view>
4. Корчов О. Г. Сутність і зміст поняття «професійне самовдосконалення» майбутніх кваліфікованих робітників. *Освіта і наука XXI століття* : матеріали щорічної звітної наук.-практ. конф. аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. (м. Глухів, 26-27 березня 2026 р.). Ч.2 /за заг. ред. Г. В. Луценка, О. О. Сороки, Глухів : 2026. 566 с. С. 524-526. URL : [Збірник_Частина_2_Аспіранти_Здобувачі_освіти_2026.pdf - Google Диск](#)
5. Корчов О. Г. Особливості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрного профілю. Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (2 квітня 2026 року) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2026. 324 с. С. 144-147. URL : [VI Всеукраїнська науково-практична конференція](#)